

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Szerkeszti: WASSERSTROM SANDOR

ELOFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Hitközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ek.
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

Vívjuk meg szabadságharcunkat, önmagunk felszabadítására

Lél smürim I, jesá v, nész, nidché
jiszráel jchánész b, léle chág peszách.
(Peszách ünnep éjjele üdvhozó, cso-
datevő, Izráel elszórtjait majdan össze-
gyűjti).

Szomoru galuthunkban a visszavonás és
keserű gyűlölet sanyaruság kenyerét esszük.
A belső harcok kovásza, a sanyaruság ke-
nyerét keleszti. A peszách leoszid majdan
kiegyenlíti a nagy ellentéteket. De addig?
Mi lesz addig zsidó testvéreink, akik ün-
nepeljük évezredek ünnepét a visszasírt és
eljövendő szabadságnak? Mi lesz velünk
addig?

Egy híres költői mondás: »lesz még
egyszer ünnep a világon«, amely mon-
dást valahogy a mi zsidó közéletünkre átappli-
kálva úgy állíthatunk be, hogy legyen már
ünnep a világon, legyen már ünnep végre
közöttünk, mert nem szép és nem lélekemelő
az a sokszor késhegyig menő harc, amely
közöttünk zsidók között egész éven át fo-
lyik. Most, hogy a szabadság ünnepét üljük,
talán a legaktuálisabb annak kimondása,
hogy a szabadság ünnepe csak akkor lenne,
valóban azzá, aminek őseink elképzelték,
amint azt a szent tanok hirdetik, ha elő-
ször és mindenekfelett, önmagunkat sza-
badítanánk fel. Önmagunkat, saját
erőnket, saját életünket, akarásainkat
kellene legelőször felszabadítani azok-
tól a béklyóktól, amelyek megbénítják
szébb akarásainkat.

Strucepolitikát üz ma az a közélet iránt
érdeklődő zsidó testvérünk, aki azt hiszi,
hogy o y könnyű volna megszüntetni azokat
a kifelé és befelé egyaránt destruáló har-
cot, amelyet mi zsidók már régen oly kimé-
lően folytatunk egymás ellen. Kapuin-
kat döngetik a numerustotusok, valachi-
kusok és nulluszok és mi, mintha egy
nagy karnevál volna a zsidó nép élete,
egymást marjuk, egymást ócsároljuk,
egymást kinozzuk. Sokszor egészen kö-
zépkoriasan, a homo usion és usion, i" be-
tűjéért megyünk ököre egymással, de igen
gyakran életbevágóan fontos lét és nemlét
kérdései bukkannak fel, amiért néha való-
ságos barrikádokat emelünk egymással szem-
ben. A mindjobban térthódító chasszidiz-
mus, illetőleg annak kinövésai és fattyuhaj-
tásai, az áskenzák elgyengült védekezése,
a hitközségben uralkodó mélyreható ellen-
téték, személyi gyűlölet és animozitás, sok-
szor meg a »szegénység veszekszik« tudat-
alatti marcangolása, teszik keserűvé min-
denfelé a zsidó közéletet. Annyira és oly
mértékben, hogy az már a magánéletre is
kihát és sok zsidó testvérünk a közügyeken
heresztül, a magánéletben is gyűlölik és bánt-
ják egymást.

A szabadság ünnepének ezekben a
felemelő óráiban kérjük önmagunktól és

kérjük egymástól, szomszédainktól, elba-
rátainktól és állítólagos ellenségeinktől, hogy
igy kell ennek ezután is lenni?

Nem-e lehetne valahogy úgy applandni
a dolgokat, úgy legyaluljuk az ellentéteket,
hogy az érdességek ne tűnjenek úgy szembe
és végre megszűnének az a harcok, amelyek
keserűvé teszik a zsidó létet és ami oly gau-
diumos örömet kelt ellenségek táborában.
Nem-e lehetne a hitközségekben dúló harci
elánt, valami olyan hasznos és termékeny
irányban levezetni, ami jobbra fordítaná a
zsidó közélet lehetőségét?

Szabad-e elnézni az erdélyi zsidó-
ságnak azt, hogy az orth. hitközségek
kerete, az orth. Központi Iroda ne le-
gyen más, mint állandó harcok po-
rondjá, ahol minden energia abban ör-
lődik fel, hogy egyéni érdekek, egyöl-
dalulag intéztesse el a köz rová-
sára? Ahol a lényeges az, hogy egy
irányzat hitközségeknek és tagjainak
rovására, egyoldalú uralmát biztosít-
son magának oly módon, hogy azoknak
intézményei, legszebb értékei egyide-
jűleg prédává váljanak. Kérdezzük
zsidó testvéreinket, hogy az Iroda min-
den ténykedése szabad-e, hogy ebben
merüljön ki? Szabad-e, hogy milliós
összegeket szedjen be azzal az inten-
cióval, illetőleg csak jelszóval, hogy
az az erdélyi ortodoxia vallási és
kulturális intézményeinek kimélyítését
szolgálja? Tett-e valamit a Központi
Iroda jesivák érdekében, vagy általában
az egyházi közoktatás intézményes
megalapozására? Tett-e valamit egyéb
kulturális célok érdekében? Adott-e
iskoláknak, kórházaknak, iparos-kép-
zésre, általában bármire, amire a sze-
gény szenvedő erdélyi zsidóságnak
olyannyira szüksége van? Törődik-e
azzal, hogy ifjuságunkban, az egész
zsidó jövő elvész és ennek elveszté-
sével megszűnik a gáluti zsidóság utolsó
mentsvárának, a hitközségek utánpótlá-
sára. Nem, ezerszer nem!

Ezért áll a harc és talán mindkét olda-
lon jól gondolnak. De ez a jóakarás még
nem minden. Nem-e lehetne végre szordinál
tenni mindkét tábor szembenálló fegyvereire,
hogy ezzel a nagy zsidó közös érdekek
oltárán áldozzunk? Valljuk és hisszük, hogy
nem rajtunk mulik. Nem is azokon, akik ré-
mülettel látják már évek óta, hogy itt az
opportunitás politikája édes-keveset ér. Itt a
kiméletlenség üli orgiáját olyan ber-
kekben, ahol nincs kompromisszum,
ahol nem ismerik a fifty-fifty elvét.
Keresztülgázolni egészen és minden-
kin, aki nem fogadja el az én »rebbe-
met« mindenekfelett állónak. Nem is-

mernek pardont és az összes szakálatlan
arcu, rövidkabátos zsidóságot, de még azt
is, aki szakált és pájeszt hord, el kell tűn-
tetni a zsidó közéletből — ha az nem hó-
dol be nekik, akik lassankint a Központi
Irodánál, meg a legnagyobb erdélyi hitköz-
ségekben a szupramációt megakarják sze-
rezni maguknak, — ha eddig még nem sze-
rezték volna meg.

Nem másoktól és nem másor, csak
tőlük és csak most kell jöjjen annak felis-
merése, hogy a béke többet jelent a zsidó-
ságnak, mint ez a folytonos harc. Mi szi-
vesen harcolunk — a békéért és soha
nem ütnénk meg más hurokat, mint a
békehárfájának andalító hurjait, ha
ugy látnók, hogy az erdélyi zsidó kö-
zéletben valóban békesség van és va-
lóban az a legfőbb cél, hogy egymás
istápolásával, egymás megértésével tö-
rekedjünk a legfőbb jóra.

Ha keresnénk: meg is találunk egy-
mást. Most, a szabadság ünnepének
ebben a hangulatában mondjuk, hogy
keressük ezt a belső felszabadító sza-
badságérzést, keressük önmagunkat,
hogy meg is találjuk mindazt, ami ben-
nünk legzsidóbban emberi: a béke-
szeretetet. Amíg »győző« van, addig
van »legyőzött« is. Ezt az elvet kellene
legelőször közömbösíteni. Nem szabad egyik-
nek sem létezni, sem Saturnaren, sem Ora-
dean, sem Clujon, sem Careiben. Sehohsem,
csak megértő zsidóknak, akik elnézik egy-
más hibáit, megériük egymás felfogását és
minden erejüket latbavetik annak érdekében,
hogy szünjön meg ez a kifelé oly degusz-
tálóan ható nagy harcizaj, ami ellenszen-
vessé tesz bennünket a befogadó népek kö-
rében is.

Kezdjék a nagy rabbi. Kezdjék a
nagy hitközségek vezetői. Folytatni
fogja a sajtó és utánozni fogják az ösz-
szes kisemberek. Szükséges és jó volna,
az oly sokszor hangoztatott »Gemeinde-
verband«-ot (Hitközségek szövetsége)
életre hívni. Ez felette állana minden-
féle praktikáknak és távol minden ri-
tuális kérdéstől, csak az erdélyi zsi-
dóság kulturális, gazdasági és políti-
kai összefogó szerve lenne. Ez feltét-
lenül jó volna egy olyan kapcsolatnak,
ami villámhárítója lenne, azoknak a fes-
zültségeknek levezetésére, amely oly
viharossá és feszültté teszi az erdélyi
zsidóság lelkiállapotát immár évek óta.

»Gemeindeverband«. Hitközségek
érdeklentes — érdekszövetsége. Ezt is
meg kell próbálni, hiszen már régóta
felvetődött, csak szünnyadt mostanig.
Minden eszközt megtalálni, ami jó és
hasznos volna, hogy jöjjön el a lelkek

felszabadulása a gyűlölet egyiptomi sőtéttségéből és ne gyalázzuk egymást tovább, hanem becsüljük meg minden zsidó testvérünket. Higgyük el, ha a Vaidák és Cuzák látni fogják, hogy mi szeretjük és becsüljük egymást, hogy nem árulkodunk egymásra, hogy nem visszük ki minden szennyünket az uccára, a sajtóba, akkor ők is megér-

tőbbek lesznek és az ő gyűlöletük is enyhülni fog.

A peszachi ünnep hangulatában ezt szeretnők mindenkinek jól emlékeztetébe idézni, vezetőknek és minden zsidó testvérünknek, hogy az eljövendő idő, ne szembenálló harcossal zsidókat találjon, hanem megértő zsidó testvéreket.

Egyre fokozódó vehemenciával folyik a harc a careii hitközségben

Careibe (Nagykárolyban) — mint megtudtuk — nem tudnak nyugvóra jönni a hitközségi belviszályok és Tacescu general inspectornak Bucurestibe való távozásával egyidejűleg, a jelenlegi hitközségi vezetőség is leküldölte megbízottjait az inspectornak reájuk nézve kedvezőtlen jelentések ellensúlyozására. Közben a hitközség képtelen tisztviselőit fizetni, mivel jövedelme egyáltalán nincs és a husvéti pászka előállításának finanszírozása oly nehezségekbe ütközött, hogy képtelen voltak az eddigi mennyiségeknek alig kis hányadát előállítani.

A hitközség vágatását a tagoknak nagyon kis hányada veszi már igénybe, hisz bevételét az ádattal harc és a denunciálások finanszírozását szolgálják. A metsző pedig állandóan a satumarei főrabbihoz utazik, hogy támogatására legalább a létminimumot holdtassa össze a satumarei zsidó lakosság között. Ennek dacára a satumarei főrabbi hívei nem hajlandók egy Din-Tóra elé menni, amelyet Horovitz főrabbi hívei úgy kérnek összeállítani Wesel Albert főrabbi elnöksége alatt, hogy annak tagjai elfogulatlan, külföldi rabbik legyenek.

A hitközség jelenlegi vezetősége közben, a régi generációk óta, a hitközségnek nagy áldozatokat hozott, igen sok prominens tagjai részére kiképezte a hitközségből való kiközösítésüket. Ma már a régi tagok, akik áldozatkészebbek és teherbíróbbak, Horovitz Ábis főrabbi körül tömörültek és külön üzem-

ben állították elő pászkájukat. A véroska majdnem minden zsidója ezen új hitközségi kreációban szerzi be pászkáját, sőt több mázsás pászkát rendeltek tőlük idegenből is. Jó hatást váltott ki az is, hogy eme új pászkaüzemben igazi szociális érveléssel, magas összegeket fizelnek a zsidó pászkasütőknek és munkásoknak (100 leut napon).

A hivatalos hitközség pedig súlyos helyzetbe jutott ezáltal, mivel tagjainak 80 százaléka szegény nincstelenekből regrutálódik, akik nemhogy fizetni nem tudnak, de teljesen díjtalanul igénylik a pászkát. Mivel pedig a vezetőség nem rendelkezik pászkával, a satumarei hitközséghez fordultak azért, hogy ne maradjanak teljesen pászka nélkül. Ott azt a választ kapták, hogy nem adhatnak nekik, mivel főnek az askenáz veletlenszerű tagoktól. Így maradtak ezen szerencsétlenek, a „szent” és a lösem somajim érdekében történő harc miatt peszáchkor — maco nélkül.

A kiközösítés folytán előállott az a helyzet is, hogy az orth. hitközség kívül tömörült tagok egy metszője elégtelennek bizonyult és így kénytelenek lesznek Horovitz Ábis és hívei még egy metszőt felvenni, hogy kielégíthessék a careii zsidóság rituális igényeit, amely állandóan fokoz az a szimpátia, amely az im már egy éve letelepedett főrabbi körülveszi és amelyet állandóan fűt a felháborodásszülte elégedetlenség az isszurokkal, chéremekkel, pamflettel és hatóság előtti denunciacióval operáló satumarei főrabbi frontjával szemben.

Berthold Jakob emigráns német zsidó újságíró elrablásának fantasztikus története

Bázel. Berthold Jakob ügyével már röviden foglalkoztunk és tett van vele a világsajtó. Ez az újságíró éveken át a Vorwärtz szocialista lap munkatársa volt. Amikor Hitler uralomra került, Strassburgba menekült, majd onnan Svájcba utazott. Ott elrabolták és visszavitték Németországba, mert működése és a világ lapjaiban megjelent leleplező cikkei, kellemetlenek voltak a jelenlegi német kormánynak. Kifutó informátorai voltak Németországban, akik mindenkor ájtatták a határokon a németek belső titkait. Lassankint azonban valamennyi informátorát elfogták.

Berthold legfőbb gondja volt, hogy leleplezze a nemzeti szocialisták eszeveszett fegyverkezését. Berthold cikkei mindenkor a legalaposabbak voltak és megdöbbentették Hitleréket, mert ezektől tudta meg a nyugat közvéleménye, hogy milyen módon készül Németország az új háborúra.

Berthold elrablása fantasztikus rémrengésbe illik. Baselben élt a német emigráció egyik alakja, Dr. Hans Weseman. Ezt az emigránst, mint antihitleristát ismerték és most derült ki, hogy agentprovokátor volt. Azt mondta Bertholdnak, hogy új utat vezet a szerencsés és bemutatja olyanoknak, akik újabb információkat adhatnak neki. Találkozott is velük március 9-én a Szentgotthard szállodában Baselben. Egy zürichi garázból autót béreltek, amelyet egy S. S. legény vezetett. Ejjéltájban, miután előbb Zürichben voltak, visszatértek Baselbe, ahol éppen nagy karneval volt és nagy élénkség az uccákon. Ezen az éjszakán a Petit Hunnigne svájci határállomáson egy villámgyorsan száguldó autót vették észre a határ-

őrök. A vámőrök megdöbbenve vették észre, hogy a német határon a sorompó nyitva áll. Átszöktek a határon. De a svájci határőrök megfigyelék az autó rendszámát, amely zürichi volt.

A svájci kormány jegyzéket küld

A rablás óriási feltűnés keltett Párisban, Londonban, de legjobban a svájci hatóságokat döbbenette meg.

Az elrabolt újságíró felesége levelet intézett Motta köztársasági elnökhöz, amelyben a következőket írja:

„Kétségbeesett asszony vagyok, aki segítségért könyörgök. Férjemet, Jacob Salamont, csellel és erőszakkal elrabolták Svájc területéről, Németországba vitték és átadták a birodalmi hatóságoknak. A lapjelentések szerint, Németország hazug verziókat minősíti az elrablásról szóló történetet. Azt állítja, hogy férjem önként adta meg magát és törvényesen tartóztatták le. Észűzöm, hogy ez nem igaz. Férjem nagyon jól tudta, hogy milyen veszedelm vár rá, ha kiteszi magát a nácik bosszújának, semhogy egy ilyen meggondolatlanságot elkövessen. Minden az elrablás mellett tanuskodik és különösképpen az a körülmény, hogy a német határon, amely rendszerint olyan szigorúan le van zárva, kinyitották a sorompót jóval annak az autónak az áthaladása előtt, amelybe Jacobot bedobták. A hadikormány részéről nem várhatok igazságot. Férjem nem fog élve kikerülni a német börtönökből, ha Svájc tiltakozása meg nem menti. Az

én nemes országának segítségére, Svájc hagyományos vendégszerzetelére apellálok. A merénylet, amelyet svájci földön szabad ember ellen elkövettek, a mi szabadságunkat sérti. Nem akarok egy ilyen cinikus visszaélést kvalifikálni, de úgy hallottam, hogy az ilyen kérdéseket a hágai döntőbíróóság elé vihet az 1920. évi jegyzőkönyvet aláíró állam. Svájc és Németország alól ennek a jegyzőkönyvnek. Férjem nem fog élve kikerülni a német börtönökből, ha Svájc tiltakozása meg nem menti őt. Kérem a svájci köztársaságot, hívja a német birodalmat a döntőbíróóság elé s tegye ezt most, mielőtt még a befejezett tények aljassága meg nem akadályozza örökre ezt az eljárást. Egyetlen igazolásom az én kétségbeesésem. Önök azonban Svájcot képviselik és szeretném remélni, hogy a gyöngeségem indokolja ezt a felhívást, amelyet az összeméltatásához intézek. Fogadja elnök ur tisztelettel kifejezését. Berthold Jakob Salamonné.

A svájci kormány valóban jegyzéket intézett a német kormánynak. Ebben a jegyzékben hivatkozik arra az egyezményre, amelyet 1921-ben írtak alá, mint döntőbíróósági szerződést Svájc és Németország között. Az angol sajtó szerint a két ország között ebből az ügyből kifolyólag feszült lett a viszony. A svájci hatóságok is nyomoztak az ügyben és le is tartóztatták Mans volt kapitányt és Weseman, akik az elrablást inscenálták és ilyen fantasztikus módon végre is hajtották.

Nemzetközi bizottság tiltakozik az elrablás ellen!

A londoni német követségen nemzetközi küldöttség tisztelgett, ahol a német követségi főtanácsos Bismarck herceg fogadta őket. Tiltakoztak az elrablás ellen, mire a követségi tanácsos kijelentette, hogy nem áll módjában felvilágosításokat adni. A küldöttségnek egy francia, egy angol, egy csehszlovákiai, egy amerikai, egy holland és egy svéd tagja volt. A svájci delegátus különösen kiemelte, hogy országában, milyen mélységesen elítélő hatást váltott ki az embertelen rablás.

Motta svájci elnök bátor magatartása ez ügyben nagy elismerést váltott ki a francia közvéleményben. Louis Lefur a párizsi egyetem nemzetközi jogtanára kijelentette, hogy a svájci kormány bátran fordulhat a hágai döntőbíróósághoz. Az a tény, hogy német ágensek behatoltak Svájc területére és Bertholdot elrabolták, a köztársaság autonómiájának súlyos megsértését jelenti.

A Neue Zürcher Zeitung szerint Bertholdot a Columbia házban levő börtön cellájában tartják fogva. Fizikailag leírhatatlan állapotban van. Tudja, hogy a vészőrvényszék nem ismer majd kíméletet. Wesemanról megállapították, hogy ez az ágens egyike a legaljasabbaknak. Mindenáron pénzt akart szerezni. Egyikben egy nála tíz évvel idősebb venezuelai nőt vett el, azután otthagya. Majd katolikus lett, egy másik nő kedvéért. Ekkor lépett Nicolai ezredes szolgálatába, akinek akarata volt az, hogy Bertholdot élve cipeljék vissza Németországba.

Weseman vallomása.

Weseman belismerte, hogy főbecsalta Berthold Jakobot. Az volt a cél, amit sikerült is, hogy visszavigyék Németországba. Kiderült az is, hogy a rablást követő napon Mans telefonon beszélt a garázzsal, ahonnan az autót vették, hogy az autót Loerich határvároskában megkaphatják. Weseman a börtönből kétségbeesett leveleket küldött a bázei német konzulhoz, megkérte, hogy látogassa meg és hogy intervencionáljon szabadlábrahelyezése érdekében. A konzul nem akart tudni róla és Weseman tudomásul vette, hogy egyelőre nem számíthat a német kormány támogatására. Ezért határozta el, hogy vallani fog.

— 1933 őszéig — mondotta Weseman — szocialista voltam. Politikai meggyőződésemet kényszerített menekülésre, amikor Hitler uralomra jutott. Amikor meggyőződtem azonban a Párisban és Londonban élő emigránsok rossz életéről, elhatároztam, hogy visszatérek Németországba.

— Ezután Saarban voltam, ahol láttam

(Folytatás a 15-ik oldalon)

HETI GLOSSZÁK

**Henrietta Szold,
a 75 esztendőes élharcos**

Érdekes epizódok közül vettünk az a tudósítás, amely a cionista Akciónak legutóbbi jeruzsálemi üléséről számol be. Ezen az ülésen szóba került a zsidóság egyik legégetőbb mai problémája, a német zsidóság immigrációja Palesztina felé. Ezzel kapcsolatban betérjésztették, hogy 850 gyermek vándorolt be eddig Németországból, akiket már nagyszerűen elhelyeztek a Kibbuzumokba. Folyamatosan van újabb 1500 németországi gyermek bevándorlása és elhelyezése és Henrietta Szold, a szociális szervezkedés vezetője kijelentette, hogy 50 esztendő munkája alatt ez a legszebb, amit elért. Elmondta azt is, hogy 50 esztendővel ezelőtt jelen volt, amikor a jekaterinoszlavi orosz pogromok hatásaképpen a nevyorki kikötőbe megérkeztek a pogrom menekültek. Akkoriban az amerikai zsidóság lélekszáma 250.000 volt, még kevesebb, mint most van Palesztinának. És 50 esztendő alatt 5 millióra nőtt meg a számuk. A különbség csak az hogy most saját otthonába jut vissza a zsidóság és hiszi, reméli, hogy 50 év múlva a palesztinai zsidóság is eléri az 5 millió lélekszámot.

Henrietta Szold beszéde óriási lelkesedést keltett és a gyűlés dr. Mossinson vezetésével — aki elnökölt — sokáig ünnepelte Henrietta Szoldot.

Ezzel kapcsolatban megérdemli Henrietta Szold, hogy foglalkozunk kiváló személyével. 50 esztendő zsidó történelme vonult végig beszédén és egy ragyszerű emberélet minden ragyogó eredménye Szold személye, már azért is különös figyelmet érdemel, mert ahhoz a garnitúrához tartozik, amelyik Magyarországból származik, kiválóat alkotott a zsidó reneszánsz érdekében, dacára annak, hogy a magyar zsidóság maga, lélekben még mindig távol áll a zsidó nép világmozgalmától.

Herzl és Nordau is magyarországi származásuk és vezérei lettek a világ zsidóságának. Henrietta Szold atyja 1829-ben született Nemeskert községben és 1902-ben halt meg Berkley-Springs, amerikai városban 1859-től haláláig főrabbija volt a baltimorei Oheb-Salom templomgyegeteknek, amely reformhitű község volt, de rabbijának befolyása alatt visszatért a szombattartáshoz és minden tekin-

*Akár csak a kézmosás,
éppoly üdvös a fogak
kalodont-al való ápolása!*

Mert a dus habzású KALODONT üdítő és emellett kitisztítja a fogak közül a veszélyes baktériumokat és ételmaradékokat.

Tehát: reggel és este — KALODONT!

A HABZÓ FOGKRÉM

telben a vallás megtartásának szolgálatában állott. Az ő leánya Henrietta, aki 1860-ban Baltimore-ban született. Már mint fiatal lány is szociális tevékenységet fejtett ki és 1882 után vezetője lett az orosz menekültek amerikai segély-akciójának. Akkor ismerte fel, hogy a zsidóság nyomora, nem egyszerű szociális segítséget igényel, s mind közelebbi nexust szerzett a cionista mozgalommal. 35 évig titkára volt az amerikai „Jewish Publication Society of America”-nak, majd később titkárnője, alelnöke a cionista szervezetnek. 1912-ben megalakította a „Hadasa”-t az amerikai asszonyok cionista szervezetét, amelynek 40.000 szervezett nő tagja volt. Ennek elnöke lett, majd Jeruzsálemben megalapította a Histadrut nasim (női) és 1921-ben kilépett az amerikai cionista szervezet vezetőségéből, hogy minden erejét a palesztinai nő-organizáció érdekében állítsa. A Jewish Agency executívájának tagja lett 1930-ig, majd a Waad Leumi megbízásából vezetője a szociális szervezkedésnek, az egészségügyi és nevelésügyi

szekciónak.

Henrietta Szold ma is, dacára magas korának, egyik legnagyobb szervezősenije a cionista munkának. Ez az asszony ragyogó karakter, nemes emberi érzületekkel telített egyéniség, aki telített nagyszerű emberi tulajdosságokkal.

Szold nevéhez fűződik Palesztina kiváló egészségügyi berendezkedése, kitűnő nevelésügyi szervezkedése és a magyarországi zsidóság is büszke lehet, hogy ilyen kiváló asszonyt adott a zsidóságnak és a palesztinai ujjáépítési mozgalomnak.

Hova vezet az osztályharc?

A bécsi Hakoachnak volt kiváló sportembere Nicky Hirschl. A nehéz atletikában világhírű képviselője a zsidó sportolóknak. Hirschl-t kivitték Palesztinába mint tréneret. A „Hapoel” munkás-klub vitte ki, hogy a gyenge lábán álló palesztinai atlétikát, az ő szakértelmével fejlessze. Most folytat le a második

A pogromvezér regénye

A kisinevi pogromok hirhett bujtogatójának huga héber imákkal vezekel bátyjáért.

Irtja: H. Ackerman (Newyork)

Az 1903-as kisinevi „véres pészach”, a besszarábiai zsidóság történetében a legelső létező periódusok egyike volt. Még ma is, Amerikában a zsidók ezrei, akik azt a végzetes széderestét átéltek, — midőn a pogromosinátok ártatlan zsidó családokra tárontottak, férfiakat, asszonyokat és gyermekeket hidegvérrel gyilkoltak le, — remegve megborzonganak ennél a visszaemlékezésnél.

Nem titok, hogy ennek és más pogromok bujtatója abban az évben és a következőkben Peter Krushevan volt. Ezt a fekete nevet nem lehet egykönnyen elfelejteni.

De kétségkívül újdonság lesz a legtöbb zsidó számára, hogy Izrael ez ellenségének volt egy nővére, Anasztázia, aki a pogrom előtt két évvel elhagyta atyja házáat, hogy elszökjön zsidó szerelmesével — egy zsidó kántor fiával.

Anasztázia egy jómódu keresztény család ragyogó és viruló körében született. Ez az élet jellemezte ötven év előtt a besszarábiai metropolitst, Kisinevet. A család egyetlen fiúgyermeke, az ő testvére, Péter volt, aki husz évvel idősebb volt nála, és más anyától született, akitől az apa, Andrei Krushevan azóta elvált.

Midőn Anasztázia gimnáziumba kezdett járni, bátyja a „közélet embere” volt, a Besszarabelz írója és szerkesztője. Cikkei figyelemre méltóak voltak bujtogató zsidószításai miatt,

Valamelyik télen Kisinevbe érkezett egy híres színházi társulat. Péter bolondulásig beleszeretett a társulat egyik élénk tagjába. A fiatal zsidó nő mindamelllett kevés figyelemre méltatta a férfi érdeklődését. Egyszer sikerült randevüt kérnie a lánytól, de később ez megbánta elhamarkodottságát, értesítette Pétert, hogy megbetegedett. Azon estén a férfi sietve elment hozzá, — a Nikolajevszky Avenuen sétált egy zsidó diákkal — és a lány, ahogy őt meglátta, fejét elfordította és tovább ment. Ezután Krushevan cikkel még antiszemita-bak lettek, mint soha előtte.

Az esték még vidámak voltak az örökösülőség Kisinevben, melynek 200.000 körüli lakossága volt. Anasztázia főszórakozását a diákok csoportjában lelta. Kedvenc játéka volt a „lilicsája putcsa”, vagy az orosz „postahivatal”. Minden levelét egy stilletármestri fiatal diáknak küldte, aki keményfejű volt, szurokfekete haju, tüzcstillogású a sötét szeme. Más gimnázista lányok is megpróbálták elcsalni a fiút, de Anasztázia nyert és a fiu droskában vitte őt haza találkozásuk első estéjén.

Sok „svidánia”, vagy keltezés keletkezett, de addig Anasztázia nem szólt semmit erről szüleinek, meri mindez egy gimnázista fiú és egy lány játéka volt.

Valamelyik nap az anyja egy anonim levelet kapott, ebben arról informálták, hogy Anasztázianak dolga van egy zsidóval...

Amint a lány hazaérkezett, könnyes szemmel ülve találta, mintha valami tragédia történt volna.

— Anasztázia, mit jelent ez?

A lány elolvasta a levelet és fölnevetett:

— Ó, mindez nem olyan komoly, — mondta. — Gyere és feleljél el. Valamelyik féltékenykedő lány küldhette.

Éppen ekkor toppant be Péter. Anasztázia megpróbált kiszaladni, de bátyja csuklón ragadta.

Mi történik itt — üvöltött, ránézett mostohaanyjáról — aki könnyeit szarítgatta — Anasztáziára. Ekkor megpillantotta a levelet, elragadta és olvasta, mialatt a remegő lányt az egyik kezével tartotta.

És váratlanul elugrott hugától, s ökle egy rejtetes csapásával földesujtotta. Mikor Anasztázia újra fölemelkedett, az megint rá-sujtott, nem engendvén a lánynak egy szót sem ejteni, védekezésül.

Andrei most jött be az uccáról s megkísérelte védeni fiatal lányát, de midőn hallotta Péter szájából a vádat, szintén rárohant lányára, ughogy csupán a véletlen mentette meg őt.

— Miért nem mesélsz nekik arról a színésznőről, akit kísérgeltél és aki nem akart neked bukfcenet hányni! — kiáltott testvére.

Ez annyira földühítette Pétert, hogy ami csak keze ügyébe kerülhetett, hugára csapkodta.

Takarodj a házamból! — kiáltotta az apa.

Valójában az volt a szerencse, hogy a lány elmenekülhetett minden komolyabb sérülés nélkül. Legjobb barátja házához vitte az utja s elhatározta, nála marad, amíg apja vagy testvére nem jönnek bocsánatot kérni.

Két nap múlt el, de nem jöttek. Ahogy később kitudódott, az anyja el akart menni hozzá, de Andrei meg Péter megakadályozta.

Időközben a zsidó diák, Jettim Borenstein, megtudta a gimnázista lányoktól a történeteket. Önmagát vádolta az egész szerencsétlenség előidézésével és elhatározta, hogy meglátogatja Anasztáziát, hogy megvigasztalja.

Amint egy csokor virággal belépett Anasztázia romantikus szíve földobban. Mint álta-

makabla verseny a tel-avivi stadionban. És Hirschl nem vehetett ezen részt. Nem azért, mert a „Hapoel” munkás-sportszövetség megtiltotta Hirschlnek, hogy ezen a világversenyen részt vegyen. Miért — kérdi a naiv olvasó. Miért ne vegyen részt egy nagyszerű sportember, Palesztina reprezentatív sportmegnyilatkozásban? Miért ne vegyen részt, egy ilyen nemzeti sportot képviselő nagy világfenomén?

A miértekre, csak egy a válasz. Mert a munkások klubja, nem akar együtt sportolni a „burzsoákkal”. Inkább az arab sportklubokkal keresi az érintkezést, de mindhiába, mert azok nem barátoknak a zsidókkal. Az egytomi arab sportolók megtisztelve érzik magukat, ha részt vehetnek a makabladon. De a palesztinai zsidók egyrésze „szégyennek” tartja, ha marxista ideológiája ellenére részt venne egy ilyen világgraszáló sportünnepségen.

Hirschl szegény, amint hírlik, jó cionista. De kenyéradójai nem engedik, hogy részt vegyen az ünnepségeken. Nagy veszteség ez az olimpiadnak, de még nagyobb szégyene a zsidóságnak, hogy az átkozott osztályharc annyira elvakítja a palesztinai munkásságot, hogy inkább lemondanak arról, hogy a világ előttréprezentalják az új feltörekvő zsidó generáció izmalet sport készségét, mert nekik fontosabb Marx, mint a zsidó becsület. Isten őrizzen attól, hogy ez a szellem győzzön, mert akkor szomorú Palesztina jövője...

Vaida Jassiban.

Vaida a mintakollekciójával az ókirályságba utazott. Előbb megmutatta a cluji, oradeai, sibiu-i és timisoarai publikumnak, ahol nagyon tetszett. Azt mondta, hogy a konkurrensnél nem lehet ilyen fontos árut kapni. Ez a „numerus valachikus” valami extraordinari, olyan jó, hogy minden jó román megnyalhatja utána mind a tiz ujját. Lesz itt egy olyan tejjel mézzel folyó Kanaan, amilyen még soha nem volt. A sült galambok csak úgy röpöknek majd a levegőben és csak olyan szájakba kerülnek be, amelyekre előbb kimondták, hogy „nemzelerdekből” sült galambra befogadóképes. A kisebbségek, főleg a zsidók pedig felkopott állal fogják nézni a menetrendeket, mert hiszen nekik nincs se főtt, se sült galamb. Így történt Erdélyben, a nagy felvilágosító ut alkalmából.

Ugyátszik azonban, hogy Vaida feledékeny ember. Mert ezt a kitűnő árut elfelejtette becsomagolni, amikor megindult, hogy az ókirályságot boldogítsa eszméivel. Így például

dául Jassiban tartott egy beszédet, amelyben magához invitálva, keblére ölelte a zsidókat és azt állította, hogy ő nem is antiszemita. Sőt, sőt, sőt, szereti is az öntudatos zsidókat. Kimondhatatlanul. Annyira kimondhatatlanul, hogy eddigi ujján ki sem tudta mondani és ezért elvárja azok támogatását. Csak Jassiban. Hiába no. Vaida Voevod Sándor egy kiszámíthatatlan primadonna. Cuza fő és szék városában ugylátszik nem jó cikk az antiszemilizmus. Nagy tétel fekszik az oitani piacon ebből. Viszont ott sok zsidó van. Hát ott így kellett beszélni. Bevalljuk, mi nem értjük Vaidát. Ezért is bánatunkban, ha mulatnánk, így huzatnánk a cigánnyal.

Én a Vaidát nem bánom,
csak a zsidókat sajnálom,
hejde zimberi, zombori stb. . .

A keleti zsidók — tatárok?

Sok „szines” dolgot írnak össze a világ-irodalomban. Mi nem beszélünk ezúttal, csak egyféle színről: a zöldről. Mert zöltségnek látszik az a könyv, amelynek szerzője, egy William Ralph Inge nevű angol tudós, aki „Anglia” című könyvében, sorra véve az összes angol uralom alatt álló területeket, Palesztináról is ír. Többek között azt, hogy a cionizmus egy romantikus idea, amelyhez nem adtak volna segédkezet a franciák. Csak az angolok ilyen „ideallisták.” A zsidók pedig „betolakodnak” oda, főleg keleti zsidók, akik nem is szemíták, hanem tatárhordák ivadéka. Így ír az angol „tudós” és van, aki talán ezt be is veszi. Mint ahogy elhiszik neki azt is, hogy sok áldozatba kerül az angoloknak Palesztina birtoka. Holott a szinigazság az, hogy a sok angol dominium és protektorátus között éppen Palesztina az az ország, amely nem csak eltartja önmagát a büdzséjéből, hanem még jelentős fölösleget is jelent London számára. De ezt Inge ur nem írja meg, hanem elhallgatja. Inkább a keleti zsidókról ír furcsákat. Azt, hogy tatárvadékok. Ezzel kapcsolatban lengyel nemzsidó fajteoretikusok megállapították, hogy az oitani zsidó lakosság 20 százaléka olyan „északi” külsőt mutat, amelynél északibbat még talán Bajorország valódi germánjai sem tudnak felmutatni.

Ezzel kapcsolatban arról is írnek külföldi lapok, hogy dr Max Diamant csernovitzi ügyvéd, volt román kamarai képviselőnek rövidesen egy rendkívül érdekes könyve jelenik meg, amely hosszú évtizedek tanulmányát adja át az utókor számára. Diamant a zsidó

temelők sirköveit tanulmányozta és megállapította, hogy ezek a névtelen zsidó művészek, valami egészen rendkívül teremtettek ezen a téren. E sirkövek ornamentikája, művészi megnyilatkozásai mellett azt bizonyítják, hogy a felhasznált formák és művészi lényeg keleti motívumokra mutat. Azt mondják, hogy Diamant könyve rendkívül érdekesnek mutatkozik és elgondolkoztató lesz, a keleti zsidók származását illetőleg. De az kétségtelen, hogy Inge tudós urnak, nem lesz igaza, mert „tatároktól” nem származik a zsidóság. Tatároktól semmiesetre sem. Csak Ábrahám, Izák és Jákob ivadéka. Ezt legalább nem vehetik el tőlünk. Sem új „megállapítások”, sem új teóriák . . .

Harmincezer vagon román föld Palesztinában

Az április elseje már régidők óta, mint a bolondítás napja szerepel a köztudatban. Nekünk zsidóknak semmi közünk nincs hozzá. Mi nem akarunk senkit még egy napra sem bolonddá tenni. Különbben sincs olyan ragyogó jókedvünk. Nem értünk rá tréfálni, mert hiszen velünk annyit és annyiszor tréfál az élet, hogy mi urjuk is ezt a sok „tréfát”. De kellemetlenségünk azért lehet belőle. Így például a román parlamentben Gurnlescu egyetemi tanár hivatkozással a „Dobrogea Noua” című lapra meginterpellálta a kormányt, hogy miért engedi meg, hogy a baragani síkságról harmincezer vagon prima romániai termőföldet exportáljanak Palesztinába? Cuza már azt is megmondta rögtön, hogy azok a fránya zsidók már a földet is elviszik tőlünk. Tehát jól fűtött antiszemita atmoszféra alakult ki a parlamentben. Mire a miniszter, illetőleg Negura földművelésügyi alminiszter válaszolt és kijelentette, hogy a hír nem igaz. Különbben is — az illető újságnak ez a cikke pont április 1-én jelent meg, tehát nem egyéb, mint áprilisi tréfa . . . de arra mindenesetre kitűnő volt, hogy felizgassa a kedélyeket és a romániai antiszemiták zsidókat a zsidókat, akik már a földet is elakarják vinni. Holott nem is szabadna, hogy esofirozzék magukat, éppen Cuza ur és társai. Mert az ő mestereik, barátjaik, patronusaik, az antiszemilizmus világmesterei a németek bizony valóban ezervagonszámra vitték el fekete termőföldet a háboru alatt Romániából. Meg sem kérdezték, hogy szabad-e? Csak vitték. Ezt elfelejtették nekik. Mi nem is akarunk vinni, eszünk ágában sincs és mégis a hírért magáért is gyűlölnék bennünket. Ilyen világot élünk . . .

lában sétakép elballagtak Puskin emlékművéhez. Gyönyörű, tiszta éj volt és az egész szituáció olyannak tűnt, mintha a történekeért cserébe — az örök szerelem zálogát adná. Ebben a magasztos hangulatban elhatározták, hogy elszöknek, bár nem tudták, hova.

— Egyelőre maradj a barátodnál, s várj türelmesen a szüleidre, míg eljönnek érte, — mondta Jeflim, — aközben hazamegyek Vishkomba. meglátom, mit tehet értünk az apám.

Apja házába való váratlan érkezékor Jeflimet a család szegénységének olyan sanyeru állapotja fogadta, hogy egyetlen szó említését se tett valódi szándékáról és kívánságáról, hanem egyenesen Lorgeba ment, egy másik faluba, hogy megnézzze nős testvérét, aki a kisinevi gimnáziumban segítette őt.

Kitárta szívét a bátyjának, de az természetesen igyekezett lebeszélni a tervéről. Végeztül Jeflim egy gazdag diákbarátjához fordult, kinek az apja nagy erdők tulajdonosa volt Akniziában, kiterjedt besszarábiai közép-pontban. Talán a barátja tud munkát szerezni? Legyen bár a vadonban is, — nem jelent sem mit — s végül Anasztáziával egymásé lehetnek.

Jeflim barátja pártfogásába vette az ügyet, apjával egyetemben és sikertült elintézni. Jeflim boldog volt. Egyenesen Kisinevbe ment, hogy szerelmesének jó híreket hozzon. Midőn Anasztázia hallotta, majdnem fölkiáltott az örömtől. Olyan volt ez, mint egy regény! Ő és szerelmese erdőben élhetnek. Az igazi szerelem romána . . .

De mit kellett tenniük, hogy megházasodhassanak? Hol esküdhözhetnek meg? Ki látja el a szertartást? Darabig ezen gondolkodtak, s elhatározták, hogy eltávolítják utjukból az akadályokat. Azalatt együtt élhetnek.

Jeflim és Anasztázia megérkezett Aknizia erdejébe, ahol Jeflim elfoglalta az állást. Volt az erdőben egy fűrészmalom és a férfi hivatása az volt, hogy följegyzést vezessen a kivágott fákról s különféle deszkák hosszúságáról. Fizetése egy ház volt, amelyben lakhatott és havonta huszonöt rubel. Itt boldogok voltak.

Természetesen gondosan ügyeltek arra, hogy a legcsekélyebb hír se szivárogon ki a külsőkről. Csak Jeflim barátja tudta, merre vannak; s a szavát adta, hogy szóval sem említi őket. Sőt azt is megígérte, hogy tudatni fogja velük szökésüket, hogyan fogadták Kisinevben. Valóban a gyorsan küldött híreket.

Ugyátszik, hogy Krushevan cikket adott ki a Bessarabetzben elünni hugaról, amelyben azt a vádat emelte, hogy „A zsidók tudják, hol van” és valahol fogva tartják Anasztáziát, akarata ellenére. Cikkét megszokott rágalmazásával és fenyegetéssel fejezte be. Attól kezdve a Bessarabetz egyetlen száma se jelent meg Krushevan zsidókat támadó cikke nélkül.

Egy szép napon, 1902-ben a Bessarabetz első oldalán a következő hirdetés volt olvasható:

„Én, Péter Krushevan, 500 rubelt fogok fizetni akárkinek, ha megtalálja hugomat, élve, akár halva.”

Mikor Jeflim barátja elküldte ezt az újságcikket, elhült a vérük. Anasztázia félt nappal mutakozni. Napokat, heteket töltött a házban ülve, sose ment ki a szabadba. Azonban ez nem tarthatott sokáig.

Anasztázia és Jeflim arra az elhatározásra jutott, hogy el kell hagyniuk az erdőt és tovább utaznak. Jeflimnek volt egy nagybácsija, aki a markulechi kolónián telepes volt s

most odavitte Anasztáziát. Nagybácsijával dolgozott együtt egy dohányültetvényen és újra boldogok voltak. Sem a bácsi, sem bárki más a telepen nem tudta, ki Jeflim felesége valóban.

Abban az időben kaptak szárnyra az első aggasztó hírek Besszarábiában a zsidók elleni atrocitásokról.

Vishkonban a starosta, vagy rendőrfőnök, meglátogatta Jeflim apját.

— Hol a fiad, Jeflim? — kérdezte.

— Nem tudom, — felelte az öregember őszintén.

— Hazugság! rivalt rá a starosta bosszusan. — Miért meséled nekünk, hogy Odesszában volt legutóbb? Nincs ott!

— Azt írta nekem, hogy Odesszába ment tanulni. Ez mind, amit tudok.

— Igen, hát azt nem írta meg, hogy elcsábította Krushevan leányát és elvitte magával?

— Isten nevére mondom, nem tudom, miről beszélsz.

— Mi! Hát nem tudod, hé? Nos, ha nem küldeted vissza a fiaddal azt a lányt, akkor az ördög tralgalmazzon neked . . .

És a starosta eltávozott, othagyta féltelmével az öregembert.

Mikor Jeflim megtudta, hogy keresik, elmaszkírozta magát és egy éjszaka hazament apja házába elbucszni, mert Amerikába készült. Szülei keservesen sirtak, hogy ezt megtudták, de a fiu nem ingadozott. Mielőtt elhagyta őket, bevallotta, hogy egy keresztény asszonyt visz Amerikába és szavát adta szüleinek, hogy Anasztázia beleegyezett, hogy „Izrael leánya” lesz.

Jeflim azonnal el akarta hagyni az országot, azonban, mikor visszaérkezett Vishkonból Markulechibe, megtudta, hogy felesége

Páris elnyeli a szombatot...

A „Népünk” eredeti riportja

Írta: Andree Stoossel (Páris)

Páris. — Noha a külföldi szemében a Bulevardok fénye és csillogása, a mulatók és bárók zessze és exotikuma jelentik Páris, — az igazi Páris messze fekszik, a Champs Elyséttől, a Moulym Rougétól és a karcsu Eiffeltől. Az igazi Páris a magas mérhetetlen tömegével, sötét sikátorokban húzódik meg és ha olykor fény vetődik füstös házakra, akkor a nyomor és elesettség mélységét tárulnak fel a sűrű falak mögött. Mert az igazi Páris nem ismeri — a fény Párisát, mert az igazi Páris mindent és mindenkit maga alá gyűr, mindent eltemet, legázol, elnyel. Esméket, hitet, életet, halált. Páris legyűrte és elnyelte a SZOMBATOT is...

Ut a zsidó negyed felé.

Szűk levegőben sikátorok felé tartunk, amint elhagyjuk a földalatti vasút St. Pauli állomását. Ugy rémlik, mintha a föld alsó poklából csak egy árnyalattal világosabb pokolba kerülünk volna... Páris zsidó negyedének nincs olyan jellegzetes, különhatárolt, önmagának élő arca, mint London, vagy Newyork zsidó negyedeinek. De amint az egyik ablak mögül kiszűrődnek a Hatikva megkapó, panaszos és bizakodó akkordjai, érezzük, hogy itt hon vagyunk... Igen, talán most már a kavicsok sem olyan kemények, talán a levegő is tisztább, mintha egy kisé megvilágosodtak volna az uccák lámpáinak tört sugarai. Minden ház és minden rög a zsidó történelem egy-egy tragikus fejezetének szóvalan dokumentuma.

Itt pihentek meg az orosz pogromok menekültjei első ízben. Ezekben a házakban aludták át az első nyugodt éjszakát. Ezekben az uccákon mentek végig először úgy, hogy nem tekintettek félő remegéssel vissza...

Szombat királynője megérkezik.

Belépünk egy ilyen jellegzetes, régi, alacsony kis házba, amely már generációk, monarchiák, forradalmak, társadalmi rendszerek keletkezését és elmulását élte túl. — Ugy érezzük, mintha valamely galíciai kis város zsidó családjánál volnánk. Péntek este van. A kis

szobában nagy a sürgés forgás. Szombat királynője már utban és nemsokára bekopog a sötét uccácskák zsidó házainak ablakain... Felkészülnek a fogadtatására. Tisztára mosnak mindent, a férfiak kifésülik a szakállukat és a hajdonok megolajozzák fűrtjeiket. Az asztalon hófehér abrosz, mákos kalács és vörös bor. A királynőt méltó fogadtatás várja. A pisllakoló gyertyák fényel magasra szöknek az áhítatos csöndben. SZOMBAT királynője megérkezett... Valóban ebben az ősrégi kis házban, mintha kelet valamely chaszid városában lennénk. Minden olyan áttatos, minden olyan felemelő, mindenben ott érzik az örökkévalóság leheletét...

És a szűk kis templomban is fájdalmasan zeng fel a könyörgés, de ujjongás csap elő a torok mélyéről, amidőn felhangzik a: *Löchu dajdi lirkász kálu, pené Sábosz nekáblu...*

Az ucca megöli a szombatot

És amidőn ebben az áhítatos hangulatban kilépünk az uccára, mintha valami elszakadt volna bennünk... A szombatnak nyoma sincs az emberek arcán, az üzletek kirakatai ontják a világosságot, autók túlkölnék, az élet folyik tovább, mindenki vesz és elad, nincs pihenés a teremtés heledik napján. Az Ur megpihent a hetedik napon, de az ember dolgozik egyre csak tovább, nincs megállás, Páris nem engedi megülni a hetedik napot. A gépek, és gyárak leigázzák az embert. A gép és a gyár a hetedik napon is dolgozik, fut a lendítőkerék, sipolnak a sztrénák — és az ember, mint igába hajtott rabszolga, engedelmeskedik a gépeknek...

Most éppen egy rituális mézarszék előtt megyünk el, „KOSER HUS” — áll a fényezett cégtáblán. Péntek este, szombat beállta után árulják a koser húst. „Friss szombati kalács” — kiabálja egy pékinas. Ezeket az üzleteket is nyitva tartják, nyitva kell tartani — mondja a tulajdonos; mert abból élünk, amit szombaton forgalmazunk. Ilyenkor jönnek a más városrészekből is zsidók, akik a zsidóságból már nem tartják csak a szombati mákos kalácsot és egyszer egy héten a koser

húst... És a rituális mézarszék a rabbiság felügyelete mellett szombaton árusítja a kóser húst...

A múlt és a jövő.

De azért még sem piszkított be mindent Páris romboló füstje, maradtak még mindig tiszta lelkek, akiket nem rontott meg a fény városa. Még mindig vannak ősz aggastyének, akik napkeltekor már a Talmud foliánsai fölött hajolnak és késő éjszaka van, mire nyugóra térnek. Vannak még fiatalok, akik szívükben hordják a Tan romlatlan morálját és jesivák padjai között hallgatják a rabbi süttőgő szavát. Él még itt is Izrael! Él még Páris, mindent lehúzó hatalmas teste alatt is... Még látunk kaftánt, még látunk strámlit és látjuk, amint férfiak zsebkezdőjüket a nyakukba kötik... Csak külső szimbolumok ezek, de nagy belső tartalmat takarnak. Mert ez a zsidó, élő, eleven, soha meg nem szűnő humusz, a nagy káder, a kifogyhatatlan rezervoár. Innen kapjuk az erőt, ez sugározza felénk reflektoros fényét...

És Izrael tradíciója, multja, örököinek ritka sorában, és rajtuk kívül is minduntalan felcseng az uccán a héber szó. *Palesztina itt egy tiszta, egy hatalmas, mindent átjogó fogalom. Öreg és ifju egyaránt arról álmodik a szűk sikátorokban, hogy mielőbb Palesztinába mehessen. A vének atyáik földjén akarják örök nyugóra hajtani fejüket, az ifjak atyáik földjét akarják megmunkálni.*

A kirakatok tele vannak palesztinai képekkel, ujságokkal és könyvekkel. És ha megkérdezed az ifjut a jesivában, vagy a gyár gépei előtt, hogy mik a céljai, mik a tervei, így felel: „Természetesen kimegyünk Palesztinába... Természetesen!...”

Vissza a fény városába.

Elhagyjuk a szűk uccákat és megyünk vissza a másik Páris felé... A fényreklámok elborítják az eget és a csillagok is alig láthatók. Igen ez a Páris, fényével, rohanásával, bárjaival, gépeivel és civilizációjával valóban eltakarta az emberek elől az eget, akik elfelejtkeztek arról, ami mögötte van. Elfelejtkeztek a hetedik napról és hagylák a földi fények megölnék az égi fényeket, hogy a robotban eltelt hat nap elnyelje a teremtés és pihenés hetedik napját, a SZOMBATOT...

— Kinccsnél, gazdaságnál is többet ér a valódi DIANA. Egészséges és beteg egyformán áldja a DIANA jó hatását.

skarlat betegséget kapott. Az orvos tudatta: az asszonynak egyben kell maradni legkevesebb öt hétig. Midőn végleg fölépült betegségéből, természetesen még nagyon korai volt, hogysem ilyen nagy tengeri utazásra vállalkozhatott volna.

Szándékukat senki előtt se főték föl s minthogy az utazást bizonyítan időre elhalasztották, Jefim elhatározta, ha Anasztázia rendben lesz, hogy elmennek abba a kicsi városba és Anasztáziát a zsidó vallásba főteti. Ez neki különben is égő vágya volt. Tragédia lógott már a levegőben.

Krushevan zsidók elleni hadjáratai a Beszszarabetzben elérték fordulópontjukat és terjedt az állandó pogromról való félelem.

1903 fekete tavasza érkezett. A természet kivirult, mint szelőt. Aki ismerős Beszszarabia álomszerű gyümölcsösével és szőlőivel, tudja mit jelent a tavasz abban a bájos országban. A világ kiszőlült, virágzott, elég szépen ahhoz, hogy az emberek szívét elragadja, azonban a zsidók feje fölött sötét felhők kezdtek gyülekezni és elsötétítették a szeretett kék égboltot.

Egy éjszaka, Pészach előtt három nappal, Vishkóban egy férfit, asszonyt és fiút meggyilkoltak. Csak a család egyik tagja maradt életben — egy leány, a balkezét levágták... A család? Borenstein volt. Az apa, az anya a fiú és Jefim nőtestvére. Krushevan a progromcsinálók egy bandáját küldte hozzájuk, hogy bosszút álljon huga „csábitóján”.

De ez csupán a kezdet volt. Három nappal később elkezdődtek a kisteveit öldöklések, melyeknek bujtogatója Krushevan volt. A zsidók százait gyilkolták le; sokkal többet megsebesítettek, vagy megnyo-

morítottak, rubelek millióit, a gazdagság értékeit. Eikezdődött a nagy exodus, a menekülők állandó áramlása Besszarabiából Amerika felé. A pogromoktól nem volt mentes Kisinev sem.

Markulechiben kapta Jefim a tragikus hírt a családjáról és leült a „süvéhez”. Anasztázia, bár még nem zsidó, csallakozott a süvéhez. És a hét napon, melyen sírtak, imádkoztak, az asszony előkészült vallási áttérésének ritusára.

Süve után közvetlenül egy rabbi megáldotta Anasztáziát új vallásában. Nevét Sárára változtatta és családi nevét a Borenstein nevet kapta, ugyanis azon a napon lett Jefim törvényes felesége. Így örökre lemondott saját családjá rokonságáról.

A pár azonban nem mert utlevelet kérni, hogy elhagyhassa Oroszországot. Ilyenformán átszöktek Görtznél, Moldovánál a határon, 1903 szeptemberében s elérték Amerikát ezer más meneküléssel, akik szintén Krushevan elől menekültek.

Megérkezésük után Jefim rögtön fölkereste egyik „földijét”, aki Bronxban, New Yorkban, az Anshei Vishkoner zsinagóga „gabe”-ja volt és általa sameszi állást kapott a zsinagógában. Mivelhogy Sára nem tudott semmit sem héberül, Jefim úgy érezte, hogyha összeköttetésben volna egy zsinagógával, sokkal simább és gyorsabb ut vezetne a zsidó tanuláshoz. Az asszony, fiatal lévén, pontosan és gyorsan tanult.

Minden péntek este Sára, a volt Anasztázia Krushevan, meggyújtotta a szent gyertyákat; elmondotta az áldásokat héberül és megtartotta a szombati szokásokat.

Tényleg csakhamar megismerte a zsidó szokásokat, mint bármely amerikai zsidó nő, — ha nem jobban.

Mindamellét a mult árnyéka nem mene-

külhetett el oly könnyen. Egy vishkonba való lány, aki ismerte Sára Borenstein sötét titkát, Newyorkba érkezett s általa a titok fokozatosan elterjedt. Csakhamar a város minden részéből a Vishkoner zsinagóga felé özönlöttek a zsidók, hogy megnézzék az idegen „csodát”. Végre is Borensteinéknak le kellett mondaniox arról, hogy itt maradjanak. Baltimoreba költöztek, ahol most is élnek.

Kevertlakosú városrészt választottak lakóhelyül. A sok zsidó, lengyel, ír és olasz között ez nem volt feltűnő.

Sára most már csak szent ünnepeken ment zsinagógába, félve, hogy valami ismerős új lakóhelyükön is fölfedezheti őket. De tovább is vallásosan élt, mint „Izrael hü leánya”.

Tudván, mennyi ártatlan zsidó vér ömlött bátyja miatt, minden gondolatával arra törekedett, hogy szívéből kiölje testvére emlékét.

A pogromokért való vezeklésképpen tökéletes zsidó életet kezdett élni. Egy öregebb szomszéd segítségével megtanulta, hogy kell írni és olvasni jiddisül. Amikor csak ráért, zsidó tekercsek és imakönyvek fölé hajolva keresett fölöldást és felejtést.

A pár sosem volt közelebb egymáshoz, mint most. Mihelyt tudták, elhozták Amerikába Jefim nővérét, Lea Borensteint, azt az árvát, akit Krushevan huligánjai megfosztottak jobbkeztől. Lea elveszítette a hangját. Sose ment férjhez, hanem árnyként élt Sára házában, néma, de élő tanuként, örökké emlékeztetve Sárát „volt” testvére s rettenetes gyilkosságára; úgy élt, mint a sors egy játékszere, mely odakerült, hogy megerősödött szívevel idézze a multat.

Anasztázia Krushevanak, a Réműlet leányának és Jefim Borensteinnek, a szerencsétlenség testvéreinek nincsenek gyermekei...

A Maimonides ünnepségek Cordovában

Cordovából jelentik: A Maimonides ünnepségek alkalmával az ünnepségen a Julien Weil párisi grand-rabbi tartott nagy beszédet, amelyben a spanyol-zsidó korszak fénykorát ecsejtette, amely mindenkor mint a zsidó történelem egyik legérdekesebb, legszebb és egyúttal legfájdalmasabb korszaka marad. Weil főrabbi beszéde végén elismeréssel szólott a mai spanyol kormányzat megértő szelleméről, amely nemcsak megtűri a zsidóságot, hanem tiszteli és elismeri képességeit.

A cordovai ünnepségek legmegrázóbb része az volt, ami a résztvevőkre mélységes benyomást gyakorolt, amikor a nemrégiben kiásvat régi zsinagógájában megkezdődtek a péntekesti ájtatoskodások. Ebben a történelmi jelentőségű imaházban 1492 óta nem volt istentisztelet, azóta, amióta elűzték a zsidókat Spanyolországból. Az imádkozáson résztvettek Josef Chapiro madridi főrabbi és Julien Weil grand-rabbi Párisból. Másik három főrabbi héber imákat recitált. Weil főrabbi ekkor is beszélt és megemlékezett arról, hogy a kiűzés idején a cordovai főrabbi elrendelte, hogy a zene szóljon, hogy tulharsogja a fájdalom-megnyilatkozásokat, amelyet a zsidók hallattak az inkvizíció alatt. Most, a visszatérésnél, most is szólni kell a zenének és sírni kell, de nem a fájdalomtól, hanem az örömtől. Az imádkozás után a résztvevők a Hatikvát énekeltek.

Azután bankettre gyűltek össze mindazok, akik Cordovába mentek az ünnepségekre. A banketten résztvett a kormányzó és a polgármester is. A komité elnöke bejelentette a vacsora előtt, hogy az ételek szigorúan a vallás ritusa szerint készültek. Dr. Isak Alkalay, a jugoszláviai grand-rabbi szólalt fel elsőnek és üdvözölte a demokratikus spanyol kormányt és a spanyol népet, amiért oly felejtethetetlen szeretelméltósággal fogadták a zsidóság kiküldötteit. Salzedo Y Rodroguez a spanyol szefárd zsidók nevében kijelentette, hogy „azok az üdvözések, amelyeket annak idején a zsidók ellen folytattak, nem a spanyol nép akaratán mulott, hanem királyainak vérszomja kergette el a zsidókat.”

Ma azonban festvériesen összefogunk a szabad Spanyolország védelme alatt. A cordovai polgármester szólalt fel ezután és többek között ezt mondta. A spanyol kormány és Cordova városa azzal az átkussal, ahogy a zsidó vendégeket fogadja, nemcsak egy egyszerű udvariassági kötelezettséget ró le, hanem az őszinte szimpátia és tisztelet, amelyet az egész spanyol nép érez Izrael népe iránt. Végül a kormányzó szólalt fel:

Bor és vér . . .

Pészachi legenda, amelyből sok forog közszájon a kis kelet-európai gettóknak s valamennyi azzal az igaztalan váddal kapcsolatos, amelyet „vérvád legendának” ismerünk és amelyek annyi bajt, bánatot és szomorúságot okoztak a zsidóságnak. A vérvád mesének egyáltalán semmi alapja nincs és nem is volt sohasem, sőt, egyetlen nép sincs a világon, amely annyira gyűlölné a vért és amelynek olyan kevés dolga volna vele, mint épen a zsidóságnak. Egy gyűjteményből való ez a legenda, amely rávilágít arra az atmoszférára, amelyre azt hittük sokáig, hogy már a múlté, de Hitler óta új tragédiát jelentenek a zsidóságra.

Egy híres kabalista rabbi fia, megtagadta ősei hitét. Mint fiatal fiú egy keresztény tanítóval ismerkedett meg. Atyja, a rabbi nap-hosszat, a hitközség ügyével, meg tanítványival volt elfoglalva és nem tudott eléggé fiával törődni. Azonkívül a fiú beteges volt és az orvos tanácsára sokat kellett legyen a szabad levegőn, az erdőbe, amely a város mellett terült el. A tanító rábeszélőképességével, elszédítette a tapasztalatlan gyermeket. A tanítónak volt egy fiatal csinos leánykája és az is gondoskodott arról, hogy a fiú minél jobban érezze magát, a tanítói háznál. Annnyira jutott

Alapított 1823 évben.

Alapított 1823 évben.

Részvénytőke Lei 192.000.000

BARCELONA 1929 LEGMAGASABB KITÜNTETÉS: DISZOKLEVÉL.

Brassói posztó- és divatárugyáarak SCHERG VILMOS és Társai R. T.

Ajánlja mérsékelt árak mellett elsőrangú gyártmányait uri- és női divatszövetekben, melyek legfinomabb és kifogástalan kivitelük folytán vetekednek minden tekintetben a külföld legjobb gyártmányaival.

G y á r i e r a k a t o k :

BRASSO: Főtér. KOLOZSVAR: Calea Regele Ferdinand 24 sz. TEMÉSVÁR: Str. Alba Iulia. GALAŢI: Str. Domnească 1.

— A szabad és békés spanyol nép üdvözi a világ zsidóságát.

Maimonides kiállítások

Berlinből jelentik. A berlini zsidó hitközség, az előjáróság részvételével ünnepi ülést tartott, amelyen sok vendég és a sajtó is részt vett. Ezen az ülésen volt ünnepélyes megnyitója a Maimonides muzeumnak, amelyet dr Alfred Klee nyitott meg. Dr Klee vázolta azokat a benyomásokat, amelyeket a cordovai ünnepeken szerzett. A berlini spanyol követség nevében Xammar követségi tanácsos üdvözölte a megjelenteket.

Prágából jelentik: A prágai hitközség, a könyvtára új helységeiben Maimonides ünnepeket tartott és kiállítást nyitott meg, Maimonides emléktárgyakból. Ez a muzeum, úgy a tudományos világban, mint sajtó és nagyközönség körében élénk érdeklődést váltott ki. A kiállítás igen ritka és értékes dokumentumokat mutat Maimonides életéből és műveiből.

Washington, Maimonides 800 esztendő születésnapja alkalmából az Egyesült Államok parlamentjének könyvtára kiállítást rendez Maimonides műveiből.

— Házasságokat legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

Danzigban megbukott a nemzeti szociálmizmus

A danzigi választás lezajlott. Az eredmény azt mutatja, hogy a hitlerista nemzeti szociálmizmus ott vereséget szenvedett. Minden terror dacára, amelyet a választásnál kifejtettek, alig emelkedett a náci szavazók száma. Magában Danzig városában még csökkent is. A nemzeti szociálmizmus már azt gondolták, hogy a népparlamentet felfogják oszlatni, mert megkapják a kétharmad többséget. Eddig 41 szavazatuk volt, a hetvenkettőből. Az összes erőszakos eszközöket felhasználták. Gyűléseket ugrattak szét, zsidó bojkottot és a többi. Az utolsó percben, minden nemzetközi jogszokással ellentétben, Göring és Göbbels személyesen agították sőt még Streicher is odautazott Nürnbergből. Ez a nagyszabású és rengeteg pénzt emésztő propaganda mégsem hozta meg győzelmét. Hiszen a cél az volt, hogy kimondják az anyaországgal való egyesülést is, rögtön választás után. Belső ellentétek is felmerültek a nemzeti szociálmizmus között, annál inkább, mert Dr. Rausching szenátus elnök szembehelyezkedett Forster Gauleiterrel, sőt még el is kellett szöknie Danzigból, a választás napján. Végző eredmény tehát: Danzig továbbra is önálló marad, a Népszövetség felügyelte alatt és a lakosságot megkímélik attól, hogy a csatlakozás keserveiben része legyen. Nagy vereség ez a hitlerizmusnak, amely azt hitte már, a saar-vidéki győzelem után, hogy ölélbe hull Danzig is.

a fiú, hogy egy napon ki is keresztelkedett már. Hozzáadta szép leányát feleségül, sok ajándékot szerzett a városba nem zsidó lakosságától és végül egy állást is szerzett neki, hogy mint községi irnok keresse kenyerét.

Természetesen, hogy zsidó származását minél jobban feledtesse, a községi irnok fékevesztett gyűlölettel volt a zsidók iránt. Fiatal felesége, akinek nagy érdeke volt, hogy szintén elfeledjék férje származását, segített abban, hogy a „zsidó csürhe” ellen minél jobban felingerelje. A kikeresztelkedett rabbi fia valószínűleg csapása lett a község zsidóságának.

A hitközség tagjai gyakran panaszkodtak a rabbijuknál, hogy segítsen rajtuk, a kabala segítségével. De a rabbi elhárította ezt magától és azt mondta, hogy eljön még a nap, amikor fia megbűnhődik mindenért.

És ez a nap el is következett.

Első szédereste volt. Az első este szombat kimenetelére esett, s így nem folyhattak úgy az előkészületek, hogy máskor szoktak és sokáig kellett várni, amíg a széder megkezdődött. Amikor Mózes rabbi hazaérkezett a templomból, felesége azzal fogadta, hogy még egyideig várni kell, amíg az előkészületek megtörténnek. A rabbi egy Talmudfóllánst vett elő a szekrényéből és elkezdett tanulni. De hirtelen nagyon álmos lett és akárhogy is szeretett volna védekezni ellene, mégis ellogta az álmot.

S álmodott.

Azt álmodta, hogy egy imaházban van, ahol hosszú széder-asztal van felállítva, körülötte a hitközség tagjai és éneklék a Hagada dalait és himnuszait. Egyszerre csak nevé hallja kiáltani:

— Moseh, Moseh, Moseh! . . .

Felébred és szól: Nos, készen vannak már az előkészületek?

— Nem, még várni kell egy kis ideig . . . volt a válasz.

Honnan jöhetett akkor a hívó szó? csodálkozott a rabbi. De nem sok ideje volt gondolkodni, mert nemsokára újra álomba merült. És ekkor ismét más történet. Azt álmodta, hogy kitért fia, újabb hazugságokat talált ki a zsidók ellen és hirtelen újra hallotta:

— Moseh, Moseh, Moseh! Takarítsd el a chomecet . . .

Nagy ijedtséggel ébredt fel: „Takarítsd el a chomecet!” — hát talán nem a leggondosabban eltüntettek minden kovászost a házból? Hiszen minden kis sarkot átkulattak. Minden hova bevilágított, hogyan lehetséges ez?

De az ember mégis tévedhet — talán mégis elnéztem valamit. Épen venni akar ismét egy gyertyát, hogy körülnézzen, amikor újra álomba esik. Ismét azt álmodja, hogy a zsinagógában van a hitközség tagjaival és újra hallja a hangot: Moseh, miért alszol, takarítsd el a chomecet környezetedből! . . .

Hogyan vendégelte meg csatányi Rosenberg az antiszemita főispánt?

Visszaemlékezés a magyarországi képviselőválasztások alkalmából

A balatonfüredi sétányon, az ősi palánok alatt hirtelen élénkség támadt, a csöndesen üldögélő öreg urak és hölgyek előrehajoltak lázas érdeklődéssel. A fasorban a sétálók közt rendkívüli alak jelent meg. Magas, délcélg vadászkalapos öreg ur lódeggallérban és barnapiros arccal a lábán bőrkamásnival, a kezében kutyakorbáccsal. Előtte két óriási fekete ujjfundlandi szaladt, szűkülve és viháncolva. A bajusza fehér volt, a szeme kihívóan csillant körbe a báméskodókra.

— Ki ez? — kérdeztem a szomszédomtól. — Huszárezredes? Vagy egy civilruhás tüzértábornok? Valami német junker?

— Nem ismeri? — felelte a szomszédom mosolyogva. — Ez a csatányi Rosenberg. A híres földbírtokos. Nálunk, a megyében lakik. — Rosenberg?

— Rosenberg, a csatányi bírtok ura. A híres agarász és lófuttató. A cukorrépa-termelés első szakértője, aki a hatszínű tulipánt először honosította meg nálunk, a mintakeresztben.

A daliás vadászkalapos ur elhaladt előttünk. A szomszédom köszönt neki.

Rosenberg ur visszaintett. A szomszédom csendes elmosolyodott:

— Ezer anekdóta járja a megyében erről a különös emberről. De ezek közül a legjobb az, hogyan hívta meg a főispánt kastélyába Rosenberg.

— Mesélje el.

— Ennek már tíz éve legalább. A kurzus idején történt. Így:

Az új főispán huszonhét éves ifjú ember volt, nagyszerű monokli hordóit és egy lelket sem ismert az egész megyében. Maga sem tudta, miért került éppen ebbe a megyébe a határszélen, de a nagybácsija, ki 1919 őszének egyik hőse volt és régi néppárti, valahol csak el akarta egyszer kezdeni a karrierjét.

A főispán tehát megérkezett, titkárjával együtt, ki vele egykor volt.

Első dolga volt, hogy magához kérte a központi választmány névsorát. Letült a megyeháza dísztermében és monokliját feltéve, elkezdte tanulmányozni a névsort. A főjegyző, ki huszonhét éve vezette, a megyét, mellette állott és segített neki.

— Van-e zsidó a listában? — kérdezte gyorsan öméltságra.

— Két zsidó virilisünk van, alássan kérek.

Az egyik a Nagy Samu, a másik a Rosenberg.

— Haborus gazdagok, mi? — kérdezte

a főispán. — Posztócsalok? Bakancsszállítók? A főjegyző vállat vont.

— Ahogy parancsolod, méltóságos uram. Nagy Samu már nyolcvanöt éves, a háboruban elvesztette mind a két láát...

A főispáni titkár bele szólt:

— Ha nyolcvanöt éves, akkor már nem zavar sok vizet. Hisz az le se jön az instalációra.

— Hanem a Chosenberg! — racsotta a főispán. — Ki az a Chosenberg?

— A Rosenberg, méltóságos uram, a Ro-

Rheumát

biztosan
gyógyít

Csináljon egy teljes Togal-kurát!

A Togal-tabletta a húgysavak oldása által mérgeket távolít el a testből!

Hasonló biztos hatású a Togal-tabletta

Csúz * Idegzsába * Spanyolnátha

és mindennemű főfájás esetén.

A Togal biztos gyógyulást jelent.

Minden gyógyszerárban és drogériában. Lei 52.- és Lei 130.- A Togal-tabletta svájci készítmény.

senberg... vakarta a fejét a főjegyző, — az nehezebb eset.

— Na, mi van Rosenberggel? — kérdezte a főispáni titkár. — Hát az miféle? galiciai?

— Nem éppen, — mondta a főjegyző. — Inkább szabadelvű képviselő volt Széll Kálmán idejében.

— Szabadelvű? — kiáltotta a főispán. — Azok tették tönkre az országot. A munkapártiak! Azok a legrosszabbak!

A főispáni titkár közelebb jött az asztalhoz:

— Képlek, — szólt, — be szokott jönni a Hosenberg a megyegyűlésre?

A főjegyző vállat vont:

— Nem nagyon. Csak, ha hívják. Inkább mi járunk ki hozzá.

— Hát mi nem hívjuk, — csattant fel a főispán. — Maradjon otthon. És általában: megfogjuk tisztítani a megyét. Új szellemet hozunk ide a korrump szabadelvűség helyébe. Ide figyeljete: Rosenberg kimarad. Kimarad az üdvözlő küldöttségből, kimarad az új megyei választmányból, kimarad az ünnepi ebédből. Magunk között akarunk lenni, tisztelt barátaim!

A főjegyző meghajolt:

— Ahogy parancsolod, méltóságos uram. És így is történt. Öméltsága vasárnap megtartotta székkfoglaló beszédét. Elmondta, hogy a megyét és általában a közéletet meg kell tisztítani a bevándorolt és betolakodott élősdiektől. Elmondta, hogy új korszak kezdődik és az idegen szellemnek pusztulni kell.

Ugyanezt mondta el az üdvözlő küldöttségeknek.

Ugyanezt mondta el egy társadalmi egyesület helyi csoportjának.

Ugyanezt mondta el este a diszebédén.

És éjjel az ivászaton.

És reggel a helyi lapokban.

Harmadnap délelőtti nagy csattogás és klabálás verte fel a székváros csendjét. A piacon tömeg torlódot. A főispán érdeklődve nézett ki az ablakon.

A megyeháza előtt egy hatlovas fogat torporzékolt. A paripák futják a gőzt a téli reggelbe, a bakon két huszár. A hintóból egy díszmagyaros valaki ugrott ki.

Egy pillanat múlva a főispáni titkár sápadtan állított be a fogadószobába.

— Képlek, mondta — valami bolond öreg ember...

Nem fejezhette be a szavait. Az ajtót felszakították. A díszmagyaros öreg ember ott állt a szobában.

— Nem kell itt bejelenteni engem! — kiáltotta kemény hangon. — Ez a szoba régen ismer engem. Én vagyok a csatányi Rosenberg.

De hol van a chomec? — riadt fel álomból. Nálam, a templomban, hol lehet, faj hol lehet?...

Hirtelen vette kabátját, ügyelve arra, nehogy bárki is meglássa és a templom felé sietett. A keskeny gettouceák teljesen kihaltak voltak, csak a házakból látszottak az ablakokon át az ünnepi gyeriyák...

A zsinagógához érkezett. A nagy ház sötétbe burkolózott. Csak a frigszekrény előtt égett az örök lámpa. Moseh rabbi odalépett a frigszekrényhez, megcsókolta a takaróját és felnyitotta a szekrényt. A Tóra-tekercek ott álltak imponálóan, egymás mellett. És ott állott egy kis üveg bor is és amint a homályban észrevehette, színlígtel volt. Tudott dolog, hogy a két szédereste nem csinálnak a templomban kiddist, mert hiszen, akl or a legszegényebb zsidó házban is kell bor legyen. Az üvegnek üresnek kellene lenni. Kinyitotta az üveget és megszagolta tartalmát. Furcsa szag, nem a bor szaga. Nehány csempet kezére öntött és megijedt... vér volt.

Chomec... vér... ezt kell eltenni... most már mindent értek. Amikor egy kissé megnyugodott, kabátja alá rejtette az üveget és hazasont. Észreétül nül került ismét haza, az üveg tartalmát kiöntötte és borral töltötte meg és észrevétlenül ismét a templomba sietett és visszatette az üveget annak előbbi helyére.

Amikor másnap reggel a község tagjai összegyülekeztek a templomba és az előimádkozó épen a Hállel imába akart fogni, hirtelen katonaság álta körül a templomot és a községi bíró, a pap és a rabbi eltévelyedett fia nyomultak be a templomba. Halálos félelem ülte meg az ájtatoskodó lelkeket. Érezték, hogy nagy veszély fenyegeti őket. Reszketve kérdezték egymástól: Mit akarnak tőlünk? Új rágalmazás? Az örült fiu tönkre akarja tenni a hitközséget?

A rabbi a templom közepére állott és így szólt:

— Testvéreim! Ne féljete! Nagy a mi Istenünk és nagyok az ő csodái!

Ezután a bíróhoz fordult és kérdezte:

— Mit akarnak kérem? Miért zavarják ájtatoskodásunkat?

Anélkül, hogy válaszoltak volna, odamentek a frigszekrényhez, a rabbi eltévelyedett fia egy írást vett elő és olvasni kezdte:

— A zsidók ma a pészachot ünneplik. A szertartáshoz vér kell nekik.

Két keresztény gyerek tünt el hirtelen tegnap a községből. A vérük itt van a frigszekrényben egy üvegben.

Ezután odalépett a Tóra-szekrényhez. A gyülekezet nem tudta mi lesz, csak azt látták, hogy az ördög gonosz játékot üz velük. A

szekrény kinyílt és az irnok elővette az üveget:

— Itt van bíró ur, itt a vér!... A zsidók érezték, hogy a vérvád mesével állanak most elő, amiért annyit szenvedtek ártatlanul.

A rabbi pedig szólt:

— Kérem urak, ezt az italt nyugodtan megkóstolhatják, mert ez nem vér, — hanem tiszta bor...

— Tiszta bor? ... szólt a rabbi gonosz fia — mindjárt meglátjuk, hogy mennyire tiszta bor ez!

A bíró néhány cseppet a kiddus-serlegbe öntött és megízlelte: Igen, ez bor, édes bor...

A kikeresztelkedett fiunak földbegyökereztek lábál. Megdermedt! Vajjon mi történt itt? Hiszen a vért, ő maga, sajátkezüleg csempészte be a frigszekrénybe...

Megkóstolta az italt s az valóban bor volt. A bíró és a lelkész gyűlölettel nézték az irnokot.

— Hiszen bennünket bolonddá tettek?... A gonosz irnok azonnal összeesett és görccsös rángatózással hevert a földön...

— Vigyetelek ki ezt a hazugot... szólt a bíró és az alig léleklző gazot kivitték a katonák a templomból.

Az előimádkozó folytatta a Halléit és a többiek örömmel énekeltek vele együtt: Az Úr velem van, akkor nincs mitől félnem, mit is tehet egy emberfia nekem...!

A főispán mereven ránézett. Nem kínálta meg helyet és nem ültette le.

— Mivel szolgálhatok, csatányi Rosenberg? — kérdezte hűvösen.

A csatányi Rosenberg kihuzta magát:

— Micsoda világ ez, ahol ilyen fiatal főispánok teremnek? — kérdezte.

— Új világ, csatányi Rosenberg.

— Hát a régi világot egyszerűen eldobják! Annak nem adnak kezét? Annak nem kínálnak helyet? Azt nem hívják meg installációra? Azt nem tisztelik meg helyet a főispáni ebéden?

A főispán fellelte a monokliját.

— Magunk között akarunk lenni, kedves Rosenberg, — mondta csendes mosollyal.

A csatányi Rosenberg odarohant a íróasztalhoz és megfogta a két kezével:

— Magunk között? Hát én?...

Nem folytatta, csak nézett mereven a főispán szemébe.

A főispáni titkár megszólalt:

— Igen, magunk között, Herr Rosenberg. Nem érli? A saját társaságunkat hívtuk csak meg.

A csatányi Rosenberg fujt egyet.

— Hát én — hörögte — azt hittem, hogy csak valami félreértés... vagy tévedés történt... De most már látom, hogy micsoda világ van itt. Most már értem, micsoda beszédeket tartottak az installáción. Hát ezt kezdik itt a megyében?

Azzal kinézett az ablakon és megrögzött a homlokát.

— Ezért bizony — mondotta a főispán — nem volt érdemes hat lóval behajtani a megyeházára.

Rosenberg megrándult:

— Mentem én már kávéházba is lovon, főispán ur. Harmincöt évvel ezelőtt a velszi herceggel lóháton mentünk a Bikába fröstyökölni. Dehát a főispán ur akkor még nem laktott errefelé. Most pedig csak egymás között akarnak lenni...

Egy pillanatra szétnézett a szobában. Azután megjuhászodott és enyhült hangon folytatta:

— De én nem vitatkozni jöttem le ma Méltóságodhoz. Másért. Meg akarom hívni vacsorára a főispáni titkár urral együtt.

— Minket?

— Önöket. Én minden új főispánt meg hívok vacsorára. Önöket is, bár Önök nem hívtak. Ha urak, ha magyarok: eljönnek.

A főispán bevágta monokliját a szemébe:

— Eljövünk Rosenberg ur. Ki lesz ott?

A csatányi Rosenberg mereven állotta a nézését.

— Én és a társaságom.

A főispán és a titkárja összenéztek. Mindkettőnek az arcán egy csendes mosoly jelent meg.

— Ott leszünk, — mondták egyszerre.

A csatányi Rosenberg megfordult és az ajtó felé indult:

— Holnap este uraim. Pont kilenckor itt az autó Önökért. Félórai ut az egész Csatányig. Meghajol, felemelte a füvegét és kifordult az ajtón.

— Te, hogy micsoda komédia lesz! — kacagott fel a titkár.

— Megmondjuk nekik a saját fészükben! A mi igazságainkat! — kiáltoította a főispán és csengetett a helyi kurzuslap szerkesztőjéért.

Az autó pont kilenckor megjeleni a megyeháza előtt. Egy hallgatag és csendes komornyik segítette be a főispánt és titkárát. A téli estben zajtalanul, óriási szemekkel futott bele a kocsi az országút sötétségébe.

A csatányi kastély lényárban tündöklött. A kert nagy vasrácsait feltárták, az autó befutott és a kastély portája kisegítette a peronra a két urat. A bundákat a ruhatárba vitték. Azután felmentek az inasok és lakájok sorsfala között a nagy márványlépcsőn.

— Te, ez százszemélyes estély... sutlogta a titkár.

De sehoh sem láttak teremtett lelket az inasokon, a szolgálakon és a komornyikokon kívül.

Áthaladnak a nagy vadászszobában, ahol agancsok százaai lógtak.

Sehol egy lélek.

A várószobában, hol érdemrendek és serlegek tündöklöttek a kardárványok alatt.

Sehol egy lélek.

A dohányzón, hol pipák barna és sárguló füstögel lógtak a falon és vesztegeltek a tartólkban.

Sehol egy lélek.

A főispán hátán végigfutott a hideg, amikor kitértek az ebédlő ajtajai és felragyogott egy velencei üvegcsillár alatt a vacsoraasztal, kristályüvegekkel, virágokkal és piros bársonyszékekkel.

Husz személyre volt terítve.

De sehoh egy vendég.

Ebben a pillanatban a hátsó ajtón belépett a csatányi Rosenberg. Frakkban volt, a nyakán piros szallag, a piros szallagon egy kis arany érdemrend.

— A Szent István kiskeresztje... sutlogta a titkár.

A csatányi Rosenberg meghajolt.

— Parancsoljanak, uraim! — mondta röviden. Letült az asztalfőre és a két urnak helyet mutatóit lenn az asztal végén.

A főispán éppen kérdezni akarta, mit jelent mindez, mikor a csatányi Rosenberg odafordult a komornyikhoz:

— Most pedig kérelem a többi vendégeket, — mondta és leült.

Vele szemben önkéntelenül is helyet foglalt a főispán és a titkára.

A komornyik pedig kitérte az ajtót és jelentette!

— Tisza Kálmán!

Egy pillanat múlva két lakáj lépett be.

Tisza Kálmán olajfestésű arcképeit hozták a vállukon. Odaállították az egyik teríték mellé a piros székre.

— Báró Bánffy Dezső!

És már meg is jelent az ajtóban Bánffy mosolygós arca, arany keretben és ő is helyet foglalt.

— Széll Kálmán!

Ő is elfoglalta a helyét.

— Gróf Tisza István!

A vértanu gróf arcképe odakerült a házigazda mellé. És azután sorra jöttek a többi arcképek: Hieronymi Károly, Szilágyi Dezső, Jókai Mór, Gromon Dezső, Wekerle Sándor, gróf Szapáry Gyula... és a többiek. Tizenheten.

Tizenhét arckép ült az ebédlő asztal körül. És fent a házigazda. És lent a megye főispánja és annak titkára. Azután a komornyikok pillanatra múlva visszavonultak és bezárták az ajtót.

A csatányi Rosenberg felállt a helyén és dörgő hangon, mintha vezényelne, elkezdett beszélni:

— Önök meghívják a társaságukat. Én is meghívom a társaságomat. Ezek az én társaságom. Az én vezényelőtársaim. Vezérelm. Minisztereim. Én ezek között éltem le az életemet. Én ezeknek a barátja voltam. Ezek pedig itt laktak, a kastélyban és itt ettek az asztalomnál. Mind. A festőm megfestette őket, mert én nem akartam elszakadni tőlük. Hát én, uraim, ezekhez tartozom. Ha ezek maguk között akartak lenni, hát eljöttek hozzám! Értik, uraim?

A két vendég úgy nézett rá, mint valami veszedelmes ördögre. A csatányi Rosenberg észrevette és intett:

— Ne ijedjenek meg és ne féljenek semmitől. Én csak össze akartam hozni az új világot a régivel. Az önökét az enyémmel. Én itthon vagyok. És ha én nem vagyok itthon ebben a megyében, akkor ezek sincsenek otthon ebben az országban. Engem innen nem lehet kikérgetni, mert akkor őket kergetik ki. Akarják-e kikérgetni a Tiszákat és Szilágyi Dezsőket?

Azzal felkelt a helyéről és csengetett:

— Most majd behozzák a vacsorát. Bocsanat, én nem maradok itthon, felutazom Pestre. Önök csak maradjanak nyugodtan. A legjobb társaságban vannak. Magyarazzák el az új politikát ezeknek is. Ezek is értettek valamit a dologhoz. Jó étvágyat uraim.

Azzal becsapta az ajtót és eltűnt.

A másik oldalon gözölgő falakkal jelentek meg az ajtóban a szolgálak és inasok.

A tizenkét arckép között ott ült a főispán és titkára és nem tudták, sirjanak vagy neveszenek, vagy vacsorázzanak?

 Könnyű széke lenn,
ha este Artin-dragéét vesz!

biztosan
ARTIN
hashajtó dragée

Ideális, biztos, olcsó
Kellemes hashajtó az
Artin-dragée.

... A csatányi Rosenberg befejezte sétáját a balatonfüredi strandon. Csettintelt a korbácsával. A két uffundlandi örült üvöltéssel szaladt előre és a csapat eltűnt a fák között.

Ezer történetet szállingózott a megyében. De ez a legérdekesebb volt közöttük, — mondotta a szomszédom csendesen.

„Nem vállalhatjuk a zsidó sorsért a felelősséget azzal, hogy a dolgokat csak huzzuk“

»A német zsidóság likvidálása — csőd, vagy kényszerigegezés«

Georg Kareski, a berlini hitközség volt elnöke, cikket írt a revizionista „Staatszionist“ című újságban, amelyben mindenekei előtt éles kritika tárgyává teszi a zsidó részről származó és a zsidókérdés megoldását célzó terveket és javaslatokat. Cikke konkluziójában a következőket írja:

„Nem engedhetjük, hogy a teljes összeomlásig fejlődjenek a dolgok, nem vállalhatjuk a zsidó sorsért való felelősséget azzal, hogy a dolgokat egyre csak huzzuk, halasztjuk. Ugy kell cselekedni, mint a csődbejutott vállalatnak, amely kényszerigegezés útján, rendezett felszámolást akar elérni.“

Kareskinek az a feltevése, hogy a zsidók nagy tömegei hajlamosak ezt az állapotot magukévé tenni. Hátra marad azonban a kérdés, vajjon a nyugodt likvidálás megoldása innyére van-e az állam élein álló férfiaknak? Kareski abból a feltevésből indul ki, hogy a mai német állam a zsidókat igyekszik teljesen kikapcsolni a német népközösségből. Nem valószínű tehát, hogy ezt a mentalitást a zsidók, vagy bárki más is meg tudná változtatni. Hiszen újabb és kormány közelében álló szélsőséges elemek a zsidóknak a német nép szférájából való újabb kiszorítását követeli. A köz és kulturális életből annyira elkülönítik a zsidókat, mintha nem is léteznének az országban.

Georg Kareski cikkében kimutatja, hogy a német zsidók között az utóbbi években, eltekintve a nagy kivándorlási láztól, még nagy a halálozási arányszám is. Az a véleménye, hogy a kivándorlást folytatni kell, lehetőleg minden évben huszezer zsidó létekö vendöröjjon ki Németországból, úgy hogy tíz év múlva már a négyszázezer főnyi zsidóság lecsappanna körülbelül százezerre. Ezt a fejlődést az állam elősegíthetné rendszeres kivándorlási intézkedésekkel. Igaz ugyan, hogy a devizapiac súlyos helyzete miatt a pénz kitélepitése ugyszólván lehetetlenség, de az adók tekintetében lehetne olyan könnyítések eszközölni, amelyek a zsidók számára kívánalossá tennék a kivándorlást. Ezt azonban meg kell előznie a hivatásbeli átcsoportosításnak és a fiatal zsidó generációt már most is ebben a szellemben kell nevelni. Ha a kampóskeresztes vezetők látni fogják a zsidóknak ezt az igyekezetét, hogy ők maguk is hajlamosak az önálló népi életre és nem kívánják a német néphe való beolvadásukat, akkor a megértés is talán könnyebben menne. A németek szempontjából tehát feltétlen szükséges ennek a folyamatnak az elősegítése.

A cikk zsidó és nemzsidó körökben nagy feltűnést keltett.

— Házasság. Április 9-én, kedden tartották esküvőjüket Sevluson Bley Gizi urleány Dr. Deutsch Elemér oradeal (nagyváradi) orvossal. Az esküvő díszes keretek között, nagy és előkelő közönség részvételével zajlott le. A fiatal párt mindenfelől elhalmozták gratulációkkal.

HIREK

A szerkesztésért és kiadásért felel:
WASSERSTROM SÁNDOR

A „Néptünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695

Szerda: Niszan 14, április 17. ערב פסח
תענית בכורים (Elsőszülötti böjt).

Csütörtök: Niszan 15, április 18 א' פסח
bencsolás טל (Peszach első nap).
Este: Szeftiráh I-ső napja.

Péntek: Niszan 16, április 19 ב' פסח
(Peszach második nap).
ע-ב תבשירין

Szombat: Chalemod.

Szerda: Niszan 21, április 24 שביעי של פסח

Csütörtök: Niszan 22, április 25 פסח של אחרון
מוכיר נשמות (Máskvir).

Péntek: Niszan 23, április 26

Szombat: Niszan 24, április 27

Heti szidra: אחרי

Heti háftóra: יהי דבר

Rosch-Chodes bents. מכה ה'

Szombat és ünnep kezdete:

üzlet bezárás 6.45

gyertyagyújtás 6.50

Istentisztelet kezdete 7.00

Szombat befejezése 8.55

— Előfizetőinknek és olvasóinknak kellemes pesszachi ünnepet kívánunk.

— Lapunk legközelebbi száma, a közbeeső pesszachi ünnepre és reákövetkező nyomdászünnetre tekintettel, május hó 10-én jelenik meg.

Peszách

A négy serleg tanítása

Hosszas előkészületek után, évről-évre összehoz bennünket a zsidó nemzet alapításának az évfordulója a hagyományos ünnepi lakománál, a széder juhászalkománál. És valaminek egy közös ünnepi rendhez, az ősrégi programhoz igazodik az ünnepi lakomának a menüje, a szertartás minden külsősége, úgy egy szellem, egy gondolat hatja át ezen ünnepi összejövetel összes résztvevőit, valahol csak zsidók élnek a földkerekségen. Négyserleg ültetik a poharakat. Mind a négy a szabadságnak van szentelve, a négy mondanak megfelelően, amelyekben Isten őseinknek megígérte, hogy őket az egyiptomi rabszolgaságból kivesszi.

Az első serleget a terhek alól való szabadulás emlékére ültetik. Vőhajcészi eszchem mitáchász szivlaisz micrájim. Mert ez az előfeltétele a szellem szabadságának. Ezért szenteljük az első poharat annak, aki rólunk az egyiptomi téglavetés terhet levette, hogy felegyenedhessünk és magunkhoz jöhessünk. Aki lehetővé tette, hogy a zsidó szabadság asztala terítve van úgy a gazdagok palotáiban, mint a szegények kunyhóiban. Mindnyájan támaszkodva gondtalanul ülnek, sőt ültek az elnyomás legsötétebb napjaiban mindnyájan. Ulnek h. I. még ma is a világháza és zsidóüldözés minden átka és nyomása dacára, amennyiben a zsidó szabadság szelleme él még bennük. Mert az, aki az egyiptomi téglákat a nyakukról levette, az nem hagyta őket többé az anyagi terhek járma alá süllyedni. Az gondoskodott róla, hogy a legszegényebb zsidónak is mentve legyen a szelleme. Mert kiemelte életnapjaink egy hetedét, sőt egy ötödét a földi terhek alól, hogy gondtalanul magunkhoz jöjjünk a szombatokon és ünnepeken és szabadon léleketet véve föleszméljünk. Ezen ünnepeken és szünnapokon egy nősomoh jöszéroh-t, egy szellemi többletet biztosított nekünk, amely lehetővé tette, hogy a legjobban

üldözött néptörzs legkevésbé sem vesztette el szellemi fölényét, nem ment tönkre a festli nyomorban.

És midőn gondfelejtő szívvel az Isten ajándékozta és Istennek szentelt vigasg kelyhét tartjuk kezünkben, nem kell szégyenkeznünk ezen szabadságünneppel. Mert nemcsak arra tanított meg bennünket, hogy a terhek alól meneküljünk, hogy magunknak ünnepeket rendezzünk, hanem hogy mint a szabadság és fölszabadítás hírnökei a terhek alatt nyögő emberiség körébe menjünk. Kol dichfin jészé vőjéehaul: a szegénynek, az éhezőknek asztalt terítsünk, hogy a teher alatt nyögő testvérről a terhet levegyük, a szerencsétlenek hajlékába segítséget és támogatást vigyünk. Mindezt a zsidó tanítás példájától tanulta meg az emberiség.

A második serleg a szolgaságból való menekvésnek van szentelve. Vőhicalti eszchem méavajdoszom. Mert a tehermentesítés a rabszolga munka alól, csak kezdete a szabadságnak. Mert Egyiptomban nemcsak a szabadság volt eltemetve, hanem az emberi méltóság is ki volt öltve belőlük. Egyiptomban egyáltalában nem léteztek szabadok. Amint az égreörő pyramisok még ma is, évezredek után is hirdetik a fáraók dicsőségét, amint a kiásott papyrustekercsek és ékiratok a régi egyiptomi műveltség és művészet magas fokát bizonyítják: épúgy hirdelik ezek a művek az egyiptomi emberiség tökéletes szolgasorsát, mély süllyedtségét. Mert csak egy ilyen hatalom, amely a népek teste és szelleme fölött korlátlanul uralkodott, produkálhatott ilyen gigászi műveket. Ezért ültjük a második poharat arra, aki bennünket nemcsak a szolgaságból szabadított ki, hanem az embertől való félelemtől, a szolgalelkűségtől is megőrizte és megtett bennünket az emberi méltóságban, az örök szabadságban és nemcsak egyetlen faj, hanem az összes emberek isteni hasonlatosságában való hitnek vértanúivá és hírnökévé.

A harmadik serleget a megváltásért ültjük. Vőgoálti eszchem bizrajá nőtijo üvisfotim gödajlim. Mert azaz emberi társadalom, amely szabadságát nem Istenben nyerte, az menhetellenül mindig ismét és ismét visszasüllyed a szolgaságba. Mert Isten nemcsak levette rólunk a terhet, lezünkről és lábunkról a bilincset, hanem megmutatta magát, mint ezen szabadság forrását és bennünket a zsarnok szolgálatából, a természeti erők és bálványok imádságából az Ő szolgálatára vezetőit, aki Fáraóhoz szólott: Bocsásd el népemet, hogy engem szolgáljanak. És látjuk, hogy hová vezet az, ha az emberiséget az Istenétől és lelkiismeretétől szabadságától megfosztják, hogy a kommunista és hitlerista tömegek vakon fölébresztett öntudata, minden kötelek szétszaggatásában, a másvéleményük elnyomásában és törvénytelen zsarnokságban véli szabadságát tellelni és ahol az alólról jövő zsarnokság és anarchia uralják a világot.

Az utolsó pohár az Isten népévé való kiválasztottságnak van szentelve. Mert az egész Tóra, az egész zsidó törvény nem más, mint ezen két szónak a magyarázata: **lij löom, az én népemmé teszlek benneteket: mondja S. R. Hirsch z. c. l.** És az egész, több, mint háromezer éves története Izraelnek e sziklaalapon nyugszik: **Vőlokáhti eszchem, Elfogadlak benneteket.**

Ánbár a megpróbáltatás idejének koránt sincs vége, sőt jobban, mint valaha, aktuális a hálaosztár szava: **lomo jajmrü hágajim ajé no El... Kéhem.** Joggal kérdezik a népek: hát hol van a zsidók Istene. Talán soha annyira nem volt időszerű a hallelének: **Kol gajim szövo-vünü... Csaknem az összes népek el-lenséges szemmel néznek reám. És talán egy nép sem lépett a história szinpadára, amely Izraelt ne gyűlölte volna, mégis tudjuk: **Bösém Hásém ki ámilám.** Az Ő nevével, egyedül Izrael mégis szembezáll velük. És Izraelnek nem kell szégyankeznie miutta miatt, mert nincs még oly nép, amely úgy nézhet vissza a történetére. Joggal dicsőíthetik Izrael a világtörténeli utjával a**

עכש פרענקיק קאמפפאדעלען

כשר של פסח

הצייגט אונטער אבערוויכט וינער עהרירדן דעס הערן

אבערראכניערס מאיר שפיטץ פאן ביטריצא

אונד שטרענגער אופזיכט פאן דעסען פראממען פערסווינענסמענען (מ ש ג י ח ים) ווירד בעסטענס עמפפאהלען

דיע קענצייען זינד: הכשרלייפע מיט דענעל אונד אונטערשריפט דעס הערן אבעראכניערס

דיע קאמפפערמיהלע אלס פאבריקמארקע אונד דער נאמענסצויג דער פירמא

București—Braşov

Peht II, 35

népek között, mert mégis „Juda lett az Ő szentsége, Izrael az Ő uralma.” Joguk van magukat Isten népének nevezni, mert drágán fizették meg ezt a nevet. Ha boldogságban elfelejtették feladatukat, úgy a szenvedésben fényesen megvalósították küldetésüket.

Ezért jogos a bizalmunk, hogy Isten ismét felemeli a porból a szegényt, az elnyomottat a szabadok közé ülteti. Csak tartsuk meg mi is fogadalmunkat, amelyet a kiszabadulásakor ígértünk: **Nödoráj lássem ásálém... És majd végül is megvalósul az üdökláltás, hogy „Isten jobbjá győzni fog, mert Isten jobbjá jönséges.”** Akkor a megpróbáltatás idejének vége lesz, amidőn majd „az Ő házának udvarában Jerusolájim közepett népét egykor össze-gyűjti”...
Dr F. S.

— A galaji georgista zsidókat kitéssékelték a páriból a numerus clauzus melletti küzdő pártvezérek. A georgista párt galaji tagozatának zsidó tagjai egy-két kivétellel bejelentették a páriból való kilépésüket. A „Dimineata” ezzel kapcsolatosan érdekes tudósítást közöl, rámutatva arra, hogy milyen előzmények vezettek ehhez az eseményhez. Midőn az ügyvédek körében mozgalom indult meg a numerus clauzusnak az ügyvédi kamarákba való bevezetése irányában, az elsők között csatlakozott a mozgalomhoz Scarlat Regulescu ügyvéd, a georgista szervezet galaji főtitkára. Ez a téma meglepte a párt zsidó tagjait, akiknek nevében Soli Schwarz, a galaji vezető georgisták egyike, felvilágosításokat kért George Deleanu országgyűlési képviselőtől. Scarlat Radulescu kijelentette, hogy professzionális jellegű mozgalomban vesz részt. Felkérték, hogy lépjen vissza a mozgalomtól, ezt azonban a georgisták főtitkára megtagadta. A város zsidó tagjai erre elhatározták, hogy testületileg kilépnek. Deleanu képviselő azonnal felment nekik, hogy ne siessék el a dolgot, mert az ügy valamennyit megelégedésére rendeződni fog. A párttagozat állandó bizottságának egyik legutóbbi ülésén azután kihozták az ellentéteket. A szervezet főtitkára, Scarlat Radulescu felszólalt és kérte, hogy azonnal fogadják el a zsidó tagoknak a pártból való kilépését. Ellenkező esetben ő lép ki a pártból. Deleanu képviselő képtelen volt a helyzet fölött urrá lenni. A georgisták galaji szervezetének elnöke, maga George Bratianu a pártelnök. Távollétében három alelnök vezeti a tagozat ügyeit. Ezek közül az egyik: Ionel Calavre felszólalt és megkísérelte elsimítani az ellentéteket. „Ha antiszemita politikát akarunk folytatni — kérdezte Calavre alelnök — úgy mit keresünk George Bratianu pártjában, aki a polgári szabadságokért, a hülégán eltévelyedések ellen küzd. Sokkal egyszerűbb volna, ha Cuza pártjába vagy más hasonló szervezetbe lépnének be. Calavre rámutatott arra, hogy a 22 ezer galaji választó közül hétézer zsidó. Ezeknek tekintélyes része a georgistákra adta szavazatait az utóbbi választásokon, míg a megyében hiába számított a párt a felosztott Vasgárda szavazataira, mert azokat más szervezetek kapták. — A „Dimineata” cikkírója szerint a galaji georgistáknál történetekre két magyarázat van: vagy Deleanu ügytelensége idézett elő valóságos károszt a szervezetben, vagy pedig a párt a szélsőjobboldal felé orientálódik a a pártelnök hallgatóságos bekegyezésével. — Jellemző a történetekre, hogy két zsidó georgista: dr Arnold Finkelstein és Alecu Buchholt nyilatkozi közleményben jelentették ki, hogy nem azonosították magukat hitsorsosaikkal és változatlanul megmaradtak a párt keretein belül.

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
 úgy **kérje** minden posztókereskedésben
 csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

braşovi posztógyár által gyártott
 kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen posztógyár termékei sem mulják felül!

— Egy huszti vallásos zsidó leány megleckéztteti a baloldali cionistákat. Husztról jelentik: Ádár 12 én a baloldali cionisták ünnepséget tartottak. Az ünnepségre a Mizrahi helyiséget kérték kölcsön, amit meg is kaptak. Ez a helyiség imaház is és a mizrechi csak azzal a feltétellel adta át a helyiséget, ha ott nem sérül a vallás törvényei. Ennek dacára, a vallásos értelmű közönség legnagyobb megbotránkozására, a szereplők kalap nélkül kezdtek héber nyelven deklamálni éppen a Tóraszékény előtt. Egy mizrachista leány erre odaköltötte, hogy vegyék fel a kalapot. Amikor pedig látta, hogy a rendezőség nem sokat ad rá, még erősebben szólította fel őket a tradíció megtartására és kérésére a mizrachisták valamennyien kivonultak az ünnepségről.

— Masaryk és Einstein ellen, Bécsből jelentik: Az „International Student Service” március 30 án és 31 én executive ülést tartott Genfben, amelyen megtárgyalták a világ diákságának helyzetét a harmadik birodalommal szemben. A német diákszervezetekkel megszakadtak a kapcsolatok, amikor Münchenben meggyilkolták Frit Beck nevű diákot. Amint a német diákszervezetek kijelentették, hajlandók újból együttműködni, amennyiben a világszövetség tiszteltbeli tagjai közül törölni kérik Masaryk köztársasági elnököt, Lord Cecil of Chelwood-ot, Rabindranath Tagoret, Adatchi-t és végül Prof. Albert Einsteint. Az executívének, amely 23 tagból áll, egyetlen zsidó tagja van: Alexander Teich Wienből.

— Egy zsidó munkavezetőt megszégyenítettek az uccán. Lübeck. — Amint a „Lübecker Volksblatt” jelenti, egy zsidó munkavezetőt, aki egy gyár szolgálatában állott, antiszociális tevékenység miatt nyakába akasztott szégyenláblával vezettek végig az uccán. A rendőség megállította a menetet, bekísérték őket és a munkavezetőt védőörreibe vették.

— 200 zsidó kap certifikátot Podkarpatsko-Russból. Legutóbb megemlékezünk arról, hogy a máramarosi zsidóság kapott nagyobb mennyiségű certifikátot. Most arról számolhatunk be, hogy a Podk. Russi zsidóság, amely szintén elég szegény, de nagyon alkalmas a palesztinai munkára, kap certifikátokat. E célból az elmúlt héten a palesztinai executive képviselőjében: Sidkow, a prágai Palesztina hivatal vezetőjével, Edelsteinnal számos felul kereselt fel, ahol 42 családot választottak ki, akik palesztinai certifikátot kapnak, amellyel a közeljövőben áttelepülhetnek a szentföldre. A kiválasztottak a legszegényebb paraszti sorban élő zsidók, akik családosoktól együtt, több mint 200 lelket képviselnek. Kilátás van arra, hogy még a folyó évben hasonló speciális palesztinai kivándorlási certifikátot fognak még juttatni, a ruszonszói középosztályu zsidó családoknak is.

— Különvonaton utaztak a németországi sportolók Triestig. Berlinből jelentik: Az Anhalter pályaudvaron több különkocsit csatoltak a gyorshoz, amely 500 makabiadra utazó németországi zsidót vitt a Szentföldre. Több ezer főnyi tömeg velt részt a bucsuzásnál. Münchenben annyian csatlakoztak az utazókhoz, hogy különvonatot állítottak össze, amely azután Triestig vitte őket, ahol hajóra szálltak.

— Egy munkácsi zsidó lap a Sborruhááruházak ellen. A munkácsi „Jüdische Zeitung” vezetőhelyen közölt cikkében élesen kikel a „Sbor” ruhááruházak ellen, melyek, annak ellenére, hogy zsidó, sőt egy cionista gyáros lerakatai, szombaton nyitva tartanak és így esetleg más zsidó konfekciósokat is a szombat megsértésére fognak kényszeríteni. Zsidó vallásos körökben éppen ezért akciót készítenek elő a „Sbor” lerakatok bojkottálására.

— Nagy feleség-hiány Palesztinában. Varsóból jelentik: A rabbik gyűlése felhívást bocsájtott ki, amelyben szomorúan állapítja meg, hogy nagy nő hiány van Palesztinában. A rabbik leveleket közölnek Palesztinából, amelyben azt írják, hogy vallásos zsidó ifjak, mert nagy a nő hiány nem tudnak megőszülni és arab nők társaságát keresik fel. Ezért elhatározták, hogy különleges mozgalmat kezdeményeznek azzal a céllal, hogy különleges certifikátokat kapjanak olyan leányok, akik azzal a céllal mennek ki Palesztinába, hogy ott férjhez menjenek. A lengyel rabbik tanácsa a kérdést nagyon fontosnak tartja minden szempontból és nagyarányu munkába kezd, hogy minél több leányt juttasson ki a Szentföldre.

— Halálozás. A sánnicolaul-marei zsidóságot súlyos veszteség érte. Wiener Náhán ottani tekintélyes nyomda-udajdonos és papirtereskedő elhunytával, aki régebben mint a helyi újság szerkesztője fontos szerepet töltött be a város életében. Wiener Náhán 86 évet élt és 25 év óta mint a Chewra Kadisa elnöke és a hitközség egyik vezető tagja áldásos munkásságot fejtett ki, különösen a jólétönység terén. Temetésén, amely csaknem az egész város részvételével ment végbe vasárnap délután, dr. Feldmann Samuel főrabbi megindult szavakkal ecsetelte az elhunyt érdemeit és vallásosságát, akik a szegények atyjának aposztrofált és aki méltónak bizonyult nagynevű atyjához, az örményi rabbihoz és nagyatyjához a lovasberényi gáonhoz. Ennek unokája volt dr. Breuer Salamon, a hírneves frankfurti rabbi z. c. l. is. Ezután a hitközség legtekintélyesebb tagjai a vállukra vették a koporsót, amelyet az iskolásgyermekek és a különböző felekezetek lelkészei követték és az imponáns gyászoló közönség soraiba köztük a főténe n keresztül egészen a templom bejáratáig, amelynek létezésénél szintén nagy érdemeket szerzett a meghaldogult. Ott Fishhoff Leo a Fekereskedők Társulatának az elnöke hácsurította meg a Chewra Kadisa és a vidéki zsidóság nagy halottját, aki a hagyományos zsidó élet és Cionizmus örök példaképe marad a bányai zsidóság emlékében.

Kettős gyilkosság Tornán. Bestiális rablógylakosság történt az elmúlt héten Tornán. Szerdán este ismeretlen tettesek orosz behatoltak Weber Miksa 68 éves kereskedő házába és őt, valamint 62 éves hugát bestiális módon meggyilkolták, majd kirabolva a lakást, annak berendezését és a holtesteket petróleummal leöntve, rájuk gyújtották a házat. Éjfélkor vették észre a bezárt lakásból kifölduló lángokat, amikor a tűzoltók feltörve a lakást, borzalmas látványban részesültek. Hatalmas vértöcsében, zsákok és papirok alatt fekvő, akadtak rá a már félig elszenesedett két holtestre. Másnap boncolta fel őket Shimpf kocsit főorvos és még estefelé történt meg a temetés, melyen Tannenbaum főrabbi tartott szívhezszóló beszédet, megtérésre buzdítva hivat, mely után nagy gyászoló közönség adta meg az utolsó tisztiséget a szerencsétlenül járt testvérpárnak.

„Ha én nem segítek magamon,
 akkor ki és ha nem ma,
 akkor mikor” (Hillel)

Minden zsidó,

aki az egyenjogú, az öntudatos és mindenki által tisztelt ember utján akar járni,

minden zsidó,

aki a világhosszágért harcol és életkedvét megakarja őrizni és aki a zsidó sorsközösség híve,

minden zsidó,

aki nyitvan akar beszélni a nemzetiség világához, aki állásnév nélkül, öntudatos nyíltsággal keresi az érintkezést a külvilággal,

minden zsidó,

aki hisz a zsidóság végtelen jövőjében, hivatásában és Palesztina megújulásában,

minden zsidó,

aki támogatni akarja öntudatos harcukat az antiszemitizmus ellen, aki támogatni akar bennünket a reakció, sötétség, korrupció ellen,

minden zsidó,

akiben él a tradíció szelleme, aki hajlandó együtt venni velünk a minden oldalról támadott zsidó frontot, az FIZESSEN ELŐ A NÉPÜNK-re, mint a legelterjedtebb magyar nyelven megjelenő zsidó lapra.

— A new-yorki városi tanács szabadságot ad peszachra zsidó tisztviselőinek. New-York. A legutóbbi new-yorki városi tanácsülésen határozatba ment, hogy peszach első és utolsó napjain a város zsidó tisztviselői ne jelenjenek meg hivatalukban.

— Furcsa áprilisi tréfa. A „Pommersche Zeitung”, amely Steintzenben jelenik meg, április 1-i számában közli, hogy a pomerániai újságok megállapodtak, hogy nem vesznek fel többé zsidó cégektől hirdetéseket. Az esseni „National Zeitung” azt a megjegyzést fűzi ehhez, hogy örömmel veszi tudomásul, hogy végre az összes lapok Pomerániában nem vesznek fel többé zsidóktól hirdetést. A „Pommersche Zeitung” április 2-iki számában viszont azt írja, hogy az előbbi napon megjelent hír, csak áprilisi tréfa volt, ami nem a való világban alapul. Így „tréfát” a német sajtó — a zsidók terhére április 1-én.

— Klein Herman távozása Palesztinába. Az ország elhagyó hitközség tisztviselője volt csaknem 40 esztendőn át Klein Herman, aki most nyugdíjba ment és egyidejűleg egyik gyermekéhez Palesztinába költözött. Klein Herman típusa volt az ideális, intelligens, vallásos, becsületes tisztviselő típusnak, amelyből oly kevés van. Mindenki szerette, tisztelte és becsülte. Akármilyen harcok és ellentétek dúltak is a hitközségi tagok között, ő mint aljegyző megőrizte tisztviselői objektivitását és a templomi installációkor, amikor egy új elnökséget héberverssorokkal installáltak, ő volt az, aki ezeket a beköszönőket ékes héber nyelven megírta és elmondotta. Sok barátot és tisztelt szerzett magának a hosszú évtizedek alatt és nagy családját is szépen felnevelte. Most el távozott Oradeáról (Nagyváradról), hogy öreg napjaira békességesen — Palesztinába éljen, megkért bennünket, hogy ezután is hozzájuk tudomására sok-sok jóismerősének, hogy nem tudott mindenkivel elbucuzni, de szeretettel őriz meg mindenkit emlékébe és kéri, hogy tartsák őt is meg hasonlóan jóemlékezetükbe mindazok, akikhez baráti vagy egyéb szálak fűzték. Amikor e kérésnek eleget teszünk, mi magunk is a lehető legjobbat kívánjuk neki az Ereben és legyen további élete is békességes, nyugodt és olyan köztisztületnek örvendő, mint volt Oradean.

— A lengyelek izgálnak a zsidók ellen — németbarátságuk miatt. Varsóból jelentik: A közeli nemzeti demokráta most azzal akar ellenzenvenet kelteni a zsidók ellen, hogy felujjítsák azokat a németbarát megnyilatkozásokat, amelyeket a lengyel zsidóság tett, a német megszállás alatt. Sieradz városka bírósága elé állítottak két zsidót, akiket azzal vádolnak, hogy annak idején denunciózták a lengyel lakosságot, a német megszálló hatóságok előtt. A bíróság átiratot intézett Potsdamra, ahol a háború alatti hadbírósi aktákat őrzik és kéri, hogy az erre vonatkozó iratok másolatát küldjék meg.

— A Teitelbaum Joel hívei hatósági segédlettel akarták megakadályozni a szaploncai főrabbi magyarországi látogatását. Szerencs. — A szerencsi zsidóság-nak a közelmúlt hetekben igen értékes vendége volt, a nagyhirű, tudós szaploncai főrabbi, Weisz Eisik személyében. A szentéletű főrabbit annál is inkább kivételes szeretettel fogadta a város zsidósága, mert szerencsi látogatását a Teitelbaum Joel magyarországi hívei hatósági beavatkozással akarták lehetetlenné tenni. A szalmári főrabbi hívei, akik előtt nem ismeretlen az a szívós harc, amelyet rabbijuk a szaploncai főrabbi ellen folytat, maguk is hozzá akartak járulni ehhez az áldatlan küzdelemhez és a főispáni hivatalhoz fordultak, hogy tagadja meg a főrabbi számára a beutazási engedély megadását. A főispáni hivatal eleget tett a chasszidok kérésének. A hitközség kiváló elnökét, Engelt, amikor ez tudomására jutott, rendkívül kellemetlenül érintette a sértő moszerolás és azonnal összekötetésbe lépett Sajovits Mórral, a miskolci hitközség egyik illusztris vezető-tagjával, hogy összekötései révén intézkedjen a belügyminiszteriumban a főrabbi beutazási ügyének kedvező elintézése érdekében. Sajovits Mór azonnal Budapestre utazott és személyes közbejárásának eredményeként a belügyminiszterium megsemmisítette a főispáni rendeletet és engedélyezte a szaploncai főrabbi beutazását. Ilyen előzmények után érkezett a szaploncai főrabbi Szerencsre, ahol hívei rajongó szeretettel fogadták. De ott volt fogadtatásánál az egész város és környék számottevő zsidósága és a megye majdnem minden főrabbija, hogy lerójják tiszteletüket a tudós és szentéletű főrabbival szemben. — A Teitelbaum chasszidok dicstelen hatósági moszerolásai ezáltal tehát ismét nem sikerültek és csak azt érték el, hogy újabb zsidó rétegek fordultak el tőlük és ünnepezték szeretettel a szaploncai főrabbit.

— Spira munkácsi főrabbi 1500 Kc büntetését jóváhagyták. A brünni legfelsőbb törvényszék elutasította Spira munkácsi főrabbi felebbezését, amelyben a rája kirótt pénzbírság törlését kérte. A pénzbüntetést azért kapta annak idején a munkácsi főrabbi, mert 1933 március 3-án, amikor leánya esküvőjét tartotta, nyolc adóbehajtó közeg szállott ki hozzá foglalni, hogy horribilis adótartozását kifizesse. Érthető módon telháborodott ezen és megsértette a hatósági közvegeket. Ezért pénzbírságra ítélték, amely ellen felebbezést jelentett be. Amint a brünni legfelsőbb törvényszék döntéséből kitűnik, az 1500 Kc. büntetést jóváhagyták és így a munkácsi főrabbinak fizetni kell.

— A Mizrahi és Aguda közös lapot adnak ki. A varsói „Dos Jiddise Togblatt” az Aguda hivatalos lapja, egy új palesztinai lap megindításáról számol be. Ez az új lap közös mizrachista és agudista platformon fog állni és a vallásos zsidóság érdekeit szolgálja. Ugyálszik a két szervezett, legalább is Lengyelországban annyira összeharagkozott, hogy már közös alapításban is részt vesznek. Az Aguda meg a Mizrahi...

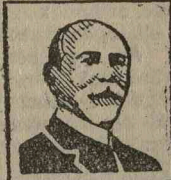
— A szefárd-zsidók világkongresszusa. Május 26-án ül össze Londonban a szefárd zsidók világkongresszusa. Az előkészületek folynak számos országban és a palesztinai szefárd-zsidók már meg is neveztek kiküldöttjeiket: Usiel főrabbi, Abraham Elmalech és Figito. A kongresszus feladatait illetőleg nézeteitérés van az összehívók között. A palesztinai szefárdimok azt állítják, hogy a kongresszusnak csak egy feladata van, hogy a világ szefárd-zsidósága minden erejét és tevékenységét a palesztinai újjáépítésre koncentrálja. Számos más országbeli szefárd viszont azt állítja, hogy a kulturális feladatok a fontosak és azt kell istépolni a különböző országokban. A szófia zsidóság, amely 90 százaléban szefárd zsidókból áll, elhatározta, hogy nem vesz részt a világkongresszuson, mert nem találják értelmét annak, hogy a szefárd zsidók külön világszervezetbe tömörüljenek. Ily értelemben fogják a meghívót is megválaszolni. A bulgáriai zsidóság teljes mértékben híve az összzsidóság világkongresszusának, azonban nem hívei egy külön szeparációnak.

Oriztesse ellen vérnyomását!

Az erbantalmak idejét el!

Doktor Emil Faivre, a poitiers-i egyetemi belgyógyászati klinika professzora a következőket írja: „Az arterio-sklerosis kezelésének fő feltétele az, hogy megakadályozzuk az érsérülések képződését és kifejlődését”.

A sklerosist megelőző időszakban a húgysav a magas vérnyomás egyedüli okozója. Szükséges tehát, hogy mindenekelőtt a húgysavretentio ellen küzdjünk, amit a leghatásosabban úgy érünk el, ha URODONÁL-t használunk.

Legerot professzor, az algériai tudományos főiskola volt tanára a következőket írja:

„Az URODONÁL tekintetében végzett több éves tanulmány teljesen meggyőzött bennünket arról, hogy ezen

páratlan gyógyszernek állandó és biztos hatása van; szervezetünkre nem veszélyes és sohasem ellenjavasalt. Az URODONÁL-lal kapcsolatosan végzett számtalan kémiai, fiziologiai és klinikai kísérlet alapján bátran állíthatjuk, hogy a francia gyógyszeren ezen egyik legkiválóbb gyógyszere minden bizalmunkat kiérdemli”.

Több mint 100.000 orvos írja elő ezen gyógyszert, mert egy olyan gyógyszernek bizonyult, ami az arthritiben szenvedőknek ezret gyógyította meg s mely tény ezt egyének igazolják.

URODONAL

meggátolja az arterio-sklerosis kifejlődését.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

BEJEGYZETT CIKK.
CHATELAIN GYARTMÁNY

— Megalakult a podk. ruszi orth. központi iroda. A miniszterium jóváhagyta a podk. ruszi autonóm orthodox iroda alap-szabályait. Ezzel az aktuális Podk. Rusz önálló orth. irodája megalakulhat tekintetbe. Az iroda vezetőségének megválasztása nem történhetik meg egyhamar és ezért a kormány ideiglenesen kinevez egy világi tagokból és rabbitagokból álló bizottságot, amely bizottság vezetni fogja az iroda ügyeit addig, míg az iroda teljes megszervezése után a rendes választásokra sor kerülhet. Kárpátalja zsidósága a fait accomplit nagy megnyugvással fogadta és mindazok a körök, amelyek korábban ellene voltak az iroda megalakításának, ma már szívesen látják ennek a nélkülözhetetlen szervnek a létesítését. Podk. Rászban ugyanis az autonóm központi szerv híján az utóbbi években gombamódra szaporodtak a hitközségi viszályok, melyek nemcsak vagyonilag, de erkölcsileg is önkretelték a hitközségeket és ezért az orth. iroda megalakítása — ez az általános vélemény — halaszthatatlanul szükséges volt. Az iroda programjáról még nem tudunk beszámolni, de félhivatalos értesülés szerint már közölhetjük a bizottság névsorát is. A rabbibizottság tagjai lesznek: a munkácsi, ungvári, mezőhasznyi, volovojei és huszti főrabbi. A világi bizottságnak három tagja lesz és pedig Schönberger Herman, az uzshorodi hitközség alelnöke, Schlüssel Cheskel a munkácsi hitközség előljárásági tagja és Dávidovits Benjamin, a huszti hitközség elnöke, de valószínű, hogy dr. László Gyula ungvári hitk. elnök is nagyobb szerepet kap a vezetésben, mivel nevezeteken kívül neki és Ficsgrind h. titkárnak vannak nagy érdemei a szervezési munkában.

— Peszachelles kampány Oroszországban. Mint minden évben, úgy ezidén is az istentagadók szervezete erős anti-peszach kampányt indított be. Az „Emesz” a zsidó komunisták lapja a következőket írja: — „Téves felfogás, amikor azt hisszük, hogy a vallás és nacionalizmus likvidálva lett már mindenütt. Az osztályellenesség nem lett teljesen legyőzve és nem hagyja ki kezéből a legfon-

tosaab fegyvert, a vallást. A vallásellenes kampány revízió alá kell kerüljön. Nem elég, vallásellenes gyűléseket tartani. A propagandának házról-házra kell történni és minden munkáshoz el kell jutni. Néhány vallásellenes gyűlés olyan házakban, ahol az elmúlt években még a chomecet eltakarították és szédert ültek, többet ér, mint a vallásellenes koncertek. A kampánynak idejekorán kell megtörténni az uccákon, iskolákban, könyvtárakban és klubokban stb. Az újságokban pedig fel kell világosítani a gyermekeket, hogy tiltakozzanak a szülőknél, akik szédert akarnak rendezni. A „Stern” című jidis lap felháborodottan ír arról, hogy még akadnak gyermekek, akik szombatban nem járnak iskolába és még templomba is járnak a szülőikkel. Ezt nem szabad tovább tűrni. Minden lehető el kell követni, hogy a szovjetállamban, az ilyen „anomáliák” mielőbb megszűnjenek.”

— Hitler mint történelemíró. A „Westdeutscher Beobachter” különnyomata „A zsidó az államban, gazdaságban, és kulturában” címen Hitler Adolf néhány mondatát is közli, többek között szószerint következőket: „Bárhol a világon németellenes támadásokat észlelünk, tudjuk, hogy azok szerzői zsidók. Így volt ez már a régi békeidőkben, így a háború alatt is, amikor a tőzsde és a marxista sajtó a Németország ellenes gyűlöletet tervszerűen hirdette, mindaddig, amíg egyik állam a másik után adta fel semlegeségét és a népeket belevitte abba a világoalcióba, amely a németiség legyűrését tűzte ki célul. Adolf Hitler”.

— A belgrádi sportemberek földet vittek Palesztinába. Belgrádból jelentik: Ötven aktív sportember, nagyrészt a zágrábi mánakabí tagjai száz turista kíséretében utaztak ki a telavivi sportünnepségekre. Az összes jugoszláviai templomudvarokról gyűjtötték össze földet, amelyet kivitték, hogy a Sándor király emlékére ültetett erdőnél felállítandó emlékműnél ezt a földet szimbólumként elhelyezzék. Ez jelképezi azt az összetartást, ami a galutti és ereci zsidóságot egybe kell kapcsolja.

„CARMEN“

cipőt

husvétra családjának,
legjobb kivitelben,
legolcsóbban csakis,

NIMBERGER-nél

CLUJ. Piaja Unirii No. 28. (Hotel Central)

— Maimonides ünnepség București-ben. Bucureștiből jelentik: Maimonides 800 éves születésnapjának alkalmából București-ben is nagy ünnepségek voltak. A szefard hitközségek szervezete ünnepi estét rendezett, amelyen a bucurești-i spanyol követ Don Pedro de Prat Y Souza is részt vett, valamint a kultuszminisztérium kiküldöttje Stancu Brodistanu és számos egyetemi professzor. A hitközségi szervezetek elnöke tartotta először beszédét: Aron Iarchy, majd után Josef M. Pinchas és Josif G. Cohen ügyvéd. Majd a spanyol nagykövet szólalt fel és utalt Maimonides jelentőségére, amely az emberiség szellemi történelmében oly előkelő szerepet visz. Reglero és Zandrano professzorok spanyol nyelven tartottak ismeretű előadást Maimonidesről, mint filozofusról és orvosról. Nagyon érdekes volt Eprescu professzornak történelmi előadása Maimonidesről. A szefard zsidók országos nagyrabbija Sabetay Djaen, Maimonides etikai nagyságát magasztalta és ecsetelte jelentőségét, mint az emberszeretet és szabadsággondolat előharcosát.

— »Zsidó család«. Hagen-ben Bernhard Köhler, a párt gazdaságpolitikai hivatalának vezetője beszédet mondott. Egy évszázadon át — ugymond — a zsidó család kizárta és pusztította a német népet. A zsidóra vonatkozólag az a tétel érvényes, hogy a munka szegényít, a munkátlanság gazdagít, a munka drágább, mint a munkátlanság. A németekre azonban ennek az ellenkezője igaz...

— Dán konzul Jaffában és Tel-Avivban. A palesztinai főkormányzó ideiglenes beleegyezését adta ahhoz, hogy Nathan D. Kaplan átvegye Dánia főkonzuli képviselői Haffában és Tel-Avivban.

— A Gach-affér következményei: a csehek bojkottja a német klinikák ellen. Prága. A prágai német klinika házsjaja, amelyet Dr. Gach ellen folytattak, s ami végül a kiváló kassai születésű orvos halálát okozta, (amiről lapunk legutóbbi száma részletesen megemlékezett) súlyos következményekkel járt. A cseh betegsegélyző pénztárak kimondták a német klinikák elleni bojkottot. A prágai nagypénztár akciójához, már számos nagypénztár csatlakozott. A szövetség legutóbbi ülésén egyhangulag kimondták a bojkottot, ugyanígy, hogy most már sem a fővárosi, sem a vidéki betegsegélyzők nem utalnak be betegeket a német egyetemi klinikára. Egyidejűleg elhatározták, hogy nagy agítációt kezdenek, hogy ehhez az akcióhoz egész Csehszlovákia csatlakozzék.

Egyesületi hírek

Husztón a választott bíróság, Adler hanusfalvi főrabbi elnöke alatt az elmúlt vasárnap ismét összeült és egészen csüörtökig szabadallanul folytak a két párt, ill. bírái közötti tárgyalások. A hitközséget Davidovits Benő elnök; a chassid-ellenzékét (mely tudvaleg „neológ” név alatt külső hitközséget alakított) pedig Rosenfeld Mózes képviselte. A kihallgatások után a hitközség nevében tárgyaló bírák: Landau vercekei főrabbi és R. Josef Lab Weisz (Munátes) megegyezéssel döntést (peser-t) kértek; az ellenzék bírái: Feldbrand sebési főrabbi és Goldstein D. (Kasse) azonban din tajró alapján hozandó ítéletet követeltek. A tárgyalások egész területe rendkívül izzó hangulatban folyt le. Az izgalom csüörtökön érte el tetőpontját a városban, mivelhogy akkorra várták az ítélethozatalt. A bíróság jónak is látta, ítéletkihirdetésre a szomszédok: Nagyszöllőre átvonulni. Nagyszöllőn azután a bíróság este 8 órakor egy 21. §-ból álló — megegyezéssel megalakított — pszak beszé-dint kézbesített ki a feleknek. A pszak beszé din értelmében az egész husztói zsidóság: egységes orthodox hitközséget alkot s egyik frakciónak sem áll jogában secessionálai és külső hitközséget alakítani. Az így újult egységesített husztói hitközség és kerületének főrabbiája: R. Jhajsúa Grünwald. Az ellenzéknek azonban joga van saját beszébamidrost fenntartani és maguknak külön alrabbit választani, akl az egész hitközség rajs beszé dinje lesz Utóbbi a hitközség — a főrabbi fizetésének 60 százalékával — tartozik dotálni és lakással ellátni. A választás körülményeit és hogy ki választható meg rajs beszé dinnek: külön „pszak beszé din” fogja szabályozni Peszech után. Ettől a pszaktól számított hat hónapon belül két jelölt jelöltével meg kell ejteni az alrabbiaválasztást, különben elveszti a frakció ebbeli jogát. — Az ellenzék és hitközség közötti viszonyról a döntés a következőképpen szól: 1. Az ellenzék delegált tagokat a hitközség vezetőségébe. 2. Az ellenzék tagjainak ezentul tilos s'chülé chücz huszt fogyasztani (a magukra vett iszürökre „halóról” kell kérniük), vagy bármiben megrövidíteni a hitközség (védelmét, pszachizmet is csak a hitközségtől vehetnek). 3. A hitközségnek az ellenzék ellen indított gabella és hitközségi adóköveteléseit érvényüket veszítik. Ellenben 9 havi a 5000—45.000 Kc és 30.000 korona költségű követelése ügyében, amelyet a hitközség az ellenzékkel szemben támaszt, valamint a 30.000 Kc ügyében, amit az ellenzék követel a hitközségtől: újabb, legelsőbb Sovulajsig összetűlt választott bíróság fog dönteni. 4. Ha a hitközség nem ismeri el a választott rajs beszé din, vagy ha megakadályozza a rabbiaválasztást, vagy nem folyósítja fizetését, az ellenzéknek joga van külön orthodox hitközséget alakítani. De ha az ez ügyben összehívott választott bíróság úgy találja, hogy a főrabbi és a hitközségi alkalmazottak nem okai a hitközség eme eljárásának, akkor csak a hitközségtől szakadhainak el, de nem a főrabbitól és alkalmazottaktól. Mindkét frakciónak vitás ügyében csak riális bíróságot szabad igénybe venni. — Az ítélet egyik félt sem elégti ki teljesen. A hitközségi pártot azért nem, mert az ellenzék rabbiját a főrabbi csaknem összes jogaival felruházta. De az ellenzék sem, mert megkötö a megválasztandó rabbiának személyét illetőleg. Az erre vonatkozóan Peszech után megjelenő „pszak beszé din” ugyanis örökdni fog azon, hogy ne olyan „ros beszé din”-t válasszanak, akinek személye a főrabbi nézve kellemetlen lehet. De éppen ezért remélhető, hogy kölcsönös jóindulattal és jóakarattal igenis létrehozható a nagyon is szükséges hitközségi béke. — A választott bíróság döntése mindenestülre elérte azt, hogy az a mesterkedés, amelyet Teitelbaum Joel szatmári főrabbi és hívei a husztói vallásos zsidóság egységének megbontására a legádázabb izgatással folytattak, teljes kudarcra végződött és remélhető, hogy ezek után talán ök is jobb belátásra jutnak és nem fogják az anélkül is gazdaságilag megnyomorított zsidóságot, lelkiükben is tovább izgatásaikkal felkavarni.

Tacovban (Técső) E. Chajmovits palesztinai mizrahi család nagyszabású előadást tartott a vallásos cionizmusról és annak mai helyzetéről. Itt tartózkodása után meglátogatta a környékbeli gudimokat és intenzívebb zsidó munkára serkentette őket. Előadásokat tartott még Busina, Teresva, Siatina, Viak, Sandrova, Terebea és Száldobos községekben. Mindenütt rajongó lelkesedéssel fogadták a kiváló előadót.

A timisoara-józsefvárosi orth. hitközség február 3-ikán tartotta meg választmányi ülését és megválasztotta rabbi helyettesnek dr. Schück Sándort, aki azonban ezt a tisztséget csak tzzal a feltétellel fogadja el, ha előbb azt a hitközség közgyűlése is ratifikálja. Ezért hívta egybe a teljes közgyűlést Löffler B. hitközségi elnök, hogy a választáshoz a jóváhagyást megkapja. A közgyűlés nagy érdeklődést keltett a város zsidósága körében és nagyszámú hallgatóság jelenlétében választották meg egyhangulag rabbi helyettesnek dr. Schück Sándort. A közgyűlés után tiszteleg látogatást tettek nála, amikor megköszönte a bizalmat és ígéretet tett, hogy mindenkor a régi nagyok nyomdokait fog haladni és azon lesz, hogy a lelkek harmóniáját csorbíttatásul megőrizze.

A deji cionista helyicsoporthoz az elmúlt vasárnap zajlott le a tisztújító közgyűlés. Dr. Bár Emanuel elnök és Hochstadt Béla alelnök beszámolóit után, Fenyő Béla a helyicsoporthoz pénzügyi helyzetét változtató és külön szemléltető tervet terjesztett elő. Rosenzweig Vilmos áthidaló javaslatokat tett az ellenzék kiengesztelésére a pénzügyi kérdések megoldásában. Hossza, élénk vita és a felmenívény megadása után az új vezetőség megválasztására került a sor. Az ifjusági szervezetek egységes listát nyújtottak be a közgyűlésen, mely egyhangulag magáévá tette az ifjusági javaslatát és a következő vezetőséget választotta meg: elnök: Dr. Bár Emanuel, alelnökök: Hochstadt

Béla, Jeremiás Zoltán, Melerovits M. Jehuda, Keren Hajezso i-biztos: Dr. Weinberger Manóne, Keren Kaje-melb biztos: Singer Zoltán, szebábiztos: Samuel Endre, főtitkár: Klein Armand, pénztárnok: Weinberger Ernő, ellenőrök: Melerovits Cheszel, Frank Zsigmond kulturbizottság elnöke: Dr. Bár Emanuelé, templomgondnok: Hochstadt Dező és Feig Henrik, házigondnok: Singer Zoltán és Hochstadt Béla, szemléltető bizottság tagjai az elnökség mellett: Fenyő Béla, Rosenzweig Vilmos, Feig Henrik, Klein Adolf. Ezenkívül harminctagú választmányt választottak. A közgyűlés Bár elnök zárószóvalval és Hatikvah hangjaival ért véget.

A nagyszöllősi alrabbiaválasztáson egyik jelölt sem nyerte el a szükséges szavazatokat és ezért pótválasztásra került a sor a legfőbb szavazatot kapott két jelölt: Grünwald jövrei főrabbi és Weisz vulchovics alrabbi között. Ez a pótválasztás vasárnap lett megtartva, melynek eredményeként Grünwald jövrei főrabbi lett dájonná megválasztva a leadott szavazatok hétharmad többségével.

A resitai zsidó közélet igen értékes része az erdélyi és bánági zsidóságnak. Szívós, erőszakos emberék az itteni zsidók, akik alapos ipari, kereskedelmi és szellemi felkészültséggel intenzíven hozzájárultak Resitja fejlődéséhez. Sajnos, a mai súlyos gazdasági krízis erősen rittkítja az itteni zsidók sorait is, a megmaradtak azonban áldozatkészségükkel és lelkesedéssel minden zsidó megmozdulásban ott vannak. Intenzív hitközségi életet is élnek. Meg kell említenünk Berkovits Mór diszelnökölt és a páratlan agilitásu, a zsidó ügyekért igazán lelkesedni tudó ügyszerető Engel Ferenc hitközségi elnököt. Élénk tevékenységet fejt még ki Marossy Áramin titkári minőségben. A kereskedelmi életben élénk tevékenységet fejtenek ki: Berg Henrik, Klein Bernát, Schwartz Géza, Schwarz Hermann, Adler Oszkár és Andor Imre. A gazdasági és intellektuális életben viszont igen tekintélyes szerepet játszanak: Dr. Dezső Hugó ügyvéd, dr. Berkovits Henrik orvos, a kitűnő Hoffmann Jenő igazgató, továbbá még az ismert Káldori S. igazgató, Holánder Oszkár bankigazgató, Farkas Ferenc gyógyszerész, Brummer Lajos mérnök, Bartos József fogorvos. A társadalmi és gazdasági életben egyaránt ismert és kedvelt nevek: Klein Alfréd, Schimmerling József, Vajda Jakab, Balázs László, Marossy Béla. — A cionista élet irányítása teljesen a fiatalok kezébe van. Dr. Klein Lajos ügyvéd, a helyicsoporthoz elnök és Philipp László, a helyi tagozat alelnöke páratlan agilitással irányítják az itteni cionista életet. Ugyancsak a fiatalabb generáció tagjai közül értékes tevékenységet fejtenek még ki: Dezső István és Berg Imre fiatal ügyvédek, továbbá Weitzner Sándor és Lőb Rezső. Meg kell végül emlékeztünk a resitai cionisták kipróbált, öreg harcosáról, Friedmann Ábrahámról, aki egyaránt mint ben thóra, nemcsak otthonosan mozog a talmod misztikus világában, de a cionista tudományokban is.

Az alesdi Wizo és Aviva Barissza az elmúlt héten tartották meg együttesen a hagyományos purim jelmeztűt. Az estély minden eddiginél szebb anyagi és erkölcsi sikert eredményezett. Az estély fő attrakciója a jelmez- és szépségverseny volt. A jelmezverseny első győztese Samuel Klára lett, II. ik Wégner Lili, III. ik Goldstein Éma, akik nagyon szép tárgyakat nyertek. A szépségverseny első győztese Wégner Mici, II. ik Szőke Böske és a III. ik Berger Klára lett. A rendezés és szervezés nehéz munkájában résztvettek dr. Havas Aladár és dr. Serbu Zoltán elnökök, míg fáradhatatlanul és nagy odaadással dolgozott Freundlich Ferenc KKL biztos. Eredményes munkát végeztek: Weinberger Béláné, Wégner Dezsőné, dr. Kálmán Sándorné, Léderer Miklósné, Fogel Viktorné, Samuel Ilonka, Wégner Ignácné, Lázárovné Andorné, Samuel Béláné és sok mások. A nagyszerű tombolához, valamint a fényes büféhez hozzájárultak a Wizo-hígyek és az összes alesdi kereskedők. A rendezőgárdát élén dr. Havas Aladár helyicsoporthoz, dr. Serbu Zoltán, Weinberger Béla és Lázárovné Andor állt. A termet nagyon díszesen díszítette fel kék-fehér girlandokkal az Aviva-Barissza ifjusági csoport.

Tasnádon működik Erdély egyik legnagyobb jesivája Briszk Miksa főrabbi vezetése mellett. Kétszázötven növendéke a jesivának hagyományos szorgalommal hivatkozik a Biblia, a Talmud és a Sulchan Aruch „szent területén”. A főrabbi úgy építette ki a jesive szervezetét, hogy az ifjak minden idejüket tanulásra szánhatják. Nem kell gondoskodniuk az ellátásról, nem is kell koldusmódra megélőzödniük idegen asztalnál. Minden bócher a menzán élmezi magát, a menza költségeit közadakozások fedezik. De a szűkö viszonyok és a zsidó gazdasági helyzetének egyre való rosszabbodása vétségessé teszi a menza ellátásának zavartalanosságát. Holott hagyományos szellemi életünknek nagy kárát jelentené a virágzó tasnádi jesiva hanyatlása. Ebben a felében a növendékek 50 lapot tanultak Sabbat traktusából, négy óráról taloudi problémát (szűgét) dolgoztak fel és a napi bibliai tanulmányokon felül „Jore dea” és „Orach chaim” kódexekből is jelentős részt tanultak. Olyan teljesítmény, amiért a jesiva vezetőjének megkülönböztetett tisztelet jár ki. Hogy a jesiva fennmaradása biztossá tartsák, a tasnádi hitközség bizottságot delegált azzal a feladattal, hogy nagyarányú segélyakciót indítson be. A bizottság tagjai: Krappert Izidor, Leitner Bernát hitközségi elnök, Löwinger Márton elnök, Salamon Lajos, Grün Izrael és Farkas Dezső titkár már megkezdtek a szervezési munkálataikat.

Albanián (Gyulafehérváron) lélekemelő „brisz miló” ünnepély folyt le Neumann Ferenc köztiszteltetésben álló kereskedő házában. Az asztalnál, melynél a hitközség elnöke és dr. Buda főorvos részt vett, Krausz Mór helybeli főrabbi tartott magasztalásu beszédet. Utána az újszülött nagyapja, Somschein Eliás pancotai kerületi főrabbi hatásos beszédben méltatta a nap jelentőségét és felköszöntötte Krausz főrabbit valamint az emberbarát dr. Buda főorvost. Tetszetős felköszöntőt mondott még Eraster rabbi-helyettes. Az ünnepély a délutáni órákig tartott.

A timisoarai Hazamir e hó 7-én tartotta meg évi közgyűlését. A közgyűlést Nyiri Jenő vezérigazgató elnöki megnyitójával kezdte. Rámutatott a Hazamir célkitűzéseire és az egyesület eredményes működésére. Ezután Kautheil Ernő tartotta meg főitári jelentését. Kiemelte a Hazamir eddigi teljesítményeit, különösen a Belgrádban aratott sikereket, amelyek bármely névvel delegáltaknak is díszére válhatnak. Hálával emlékezett meg mindazon zsidó zsidó testületekről, melyek testvéri szeretettel fogadták körükben a Hazamir jogszáival szereplése során. Sio Imre a pénztári jelentést terjesztette elő. Kimutatta, hogy 168 fizető tagja van az egyesületnek Timisoarán, amit elégtelennek talál és a taglétszám növelésének szükségességét hangsúlyozta. Az ellenőrök jelentésének megítélése és elfogadása után Nyiri Jenő elnök köszönetet mond a lemondó vezetőség tagjainak kifejtett munkásságukért és meghívta a bizalmat, mely irányában és munkatársai iránt megnyilvánult az elmúlt évben. Bejelentte, hogy a vezetőség mandátuma lejárt és kéri az új vezetőség megválasztását. Dr Wiener Mór korelnök elnöklete alatt a következő tisztikart választotta meg a közgyűlés: Elnök: Nyiri Jenő, társelnökök: Gutfreund Emil és Reichenbach József, ügyv. alelnök: Drechsler Jenő, alelnökök: Weisz Antal, dr Deutsch Pál, kasszaig: Fischer Samu, főitár: Sio Imre, titkárok: Weisz Tibor, Rosenthal Gyula, főpénztáros: Kautheil Géza, pénztárosok: Schneider Károly, Fodor Gyula, ellenőrök: Rosenthal Gyula, Schwarz István, jegyző: Eidlitz Jenő, kultúr- és sajtó referens: Kautheil Ernő, zenetari referens: Breuch Bruno, ügyészek: Dr Wiener Mór, dr Rosenbergszékár, házúgy: Gaisler László, deláradelnök: Raduciner Bernát, könyvtárosok: Hóhrer Izso, Pollák Henrik, zászlótisztek: Raduciner Bernát, Löbl Ödön, Dénes Ernő, egyesületi orvosok: Dr Bruck Pál, dr Deutsch Pál. Választmányi tagok: Berger Arnold, Borgida Ödön, Borgida Sándor, Böhm Albert, Breuer Lajos, dr Drechsler Miksa, Farbas József, Freund Leó, Fuchs Lajosné, dr Gara David, Glauber Árpád, Goldstein Sándor, Hirsch Ferenc, Hóhal Ernő, dr Jakobi Kálmán, Katz Salamon, Kósa Sándor, Kósa Hugó, Kohn Mihály, Kohn Sámuel, Lazarovits H, Lázár, dr Ligeti Sámuel, Löffler Béla, Löwber Béla, Mannheim Lajos, Mannheim Imre, dr Nobel Sándor, dr Pap Illés, Perényi Géza, Pollák Géza, dr Polacsek Armin, dr Polacsek Arminné, dr Rosenthal Mór, Salamon László, dr Singer Jakab, Singer Jakab, Székely Béla, Spierer Miksa, Spira Jenőné, Szécsi Sándor, Szat Miska, Temmer Imre, Teszler Izidor, Veres Ernő, dr Weisz Arnold, dr Weisz Árpád, Wächter Ede, Weiszberger Lipó, Weisz Jenő, Wohlstein Lipót, Warlenfeld Székár, Blau Sándor, Pollák Károly. Az új vezetőség nevében Nyiri Jenő elnök köszönetet mond a bizalomért. Az elnöki székfoglalót nagy lelkesedéssel fogadta a közgyűlés, mely a román himnusz és a Hatikva hangjaival ért véget.

A cluji Gómilát chaszadim, a Beth Avraham imaház mellett, több mint hatvan éve, 1872 óta működik. Egészen csendben, de mintaszerű szervezettel és sok jótévéssel. Ez az egytel, amelyet két év óta újraszervezték, kismembereknek kamat nélküli, rövidlejáratú segélyt ad, 15 embernek szombati ellátást és egy egy alapítványával betegség esetére is odaáll a nyomorúknak mellé. Ezt az egyesületet a közelmúltban reorganizálták és a gyűléseikön érdekes dolgok derültek ki róla. 1934-ben a szerény keretek között működő egyesület 168.450 lei kamatmentes kölcsönt helyeztet ki 212 szegény ember között. A kölcsönök 200-tól 5000 leig terjedtek, smiket tíz heti részletben fizettek vissza. Az egyesület 455 házassági faszegélyt folyósított 209 esetben és pedig 213 embernek teljesen díjtalanul, 240 embernek fél és negyedárban. A segély és adományösszege 58.525 lei. A bevételek között adományokból, Keren Kajemetekből és a Tóra előtti adományokból tevődtek össze. Azonkívül pártoló tagok járulékaiból és perselyezésből. A minden támogatást megérdemlő egyesület alapítója Avraham Sömitel Glasner főrabbi volt, néhai nagyméltú Glasner Mose apja. A könyvek szerial Glasner Mose 1878-ban lépett a tagok sorába. Két éve, hogy az egyesületet racionális újszer vezéssel vezetik: Rubin Jenő, Israel Fülöp és Richter Salamon. Az egyesület elnöke Léb Ignác fakeskedő, aki zsidó szívvel karolja fel az egyesületet.

A timisoarai józsefvárosi ortodox hitközség a napokban ünnepelte főrabbiját, Schück Bernát 30 éves papi működésének jubileumát. A hitközség tagjai meleg ünnepségekben részesítették ebből az alkalomból nagyüdvű főrabbijukat. A jubileumi ünnepség a józsefvárosi ortodox templomban kezdődött, ahol a jubileumi főrabbi tartott nagyszabású beszédet. Az istentisztelet után 209 testvéres ünnepi lakoma volt, majd emlékkönyvet nyújtottak át a főrabbinak, melyben a hitközség tagjai szeretetteljes adnak kifejezést a főrabbi iránt. Az ünnepi banketten elsőnek dr Blum Gyula köszöntötte fel az ünnepeltet, majd többek között: Katz Miksa, Feuerlicht Mór, Löffler Béla hitközségi elnök, dr Markovits Rodion, Oberländer Ferenc, Siamek Adolf, dr Pap Illés, Lengyel József, Fleischer Lipót, Klein József, Jakobovits Imre és Laiter Mihály méltatták a főrabbi egyéniségét és érdemeit. A felköszöntőkre előbb dr Schück Sándor rabbi, a főrabbi fia, majd Schück Bernát főrabbi válaszolt, köszönetet mondva a meleg ünnepséért.

— Szájviz essentia ára 50 lei három hónapra elegendő, patent üvegben kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea.

— Héber és német órákat — akadémikus módszerrel — olcsón adok. Eredményt garantálom. — Megkereséseket a kiadóba kérek.

Menjünk Afrikába!

Nem új az ötlet, már évtizedekkel ezelőtt felvetődött. Akkor Ugandát propagálták és az élen nem kisebb személyiség állott, mint Zangwill, a hírneves író. Csöndtől mondott, melletti még kiterjedtebb volna. Most azonban a zsidóság egy cél felé koncentrálja erejét, mert rájött, hogy a zsidó tömegeket csak a régi rög utáni vágy tudja lelkesedésre buzdítani. De azért a nemzsidó körök még mindig elénk vetítik egy afrikai délibáb képét. Így Codenhove Calergi gróf, aki a Paneurópa mozgalomával az európai kultúrkörök legmélyebb szimpátiáját érdemelte ki, folyóiratában, a Bécsben megjelenő »Paneurópa« legutóbbi számában »Nolland für Juden in Afrika« címen érdekes tanulmányt jelent meg Sperro aláírásával. Az európai zsidóság gazdasági nyomora, azonnali segítséget tesz szükségessé. Ezért a Népszövetség legsürgősebb feladatát közé tartozna egy földterületet kijelölni Afrika területén, ahol a klíma megfelelő volna és ott egy zsidó tömegbevendorlást szervezné meg. Van olyan helye Afrikának, ahova még több millió ember lehetne telepíteni, ahol senkinek vitatnát a területet és nem volna faji kérdés az előtérben. A Népszövetség égisze alatt kellene ezt a tömegemigrációt megszervezni és a szükséges tőkét a Népszövetség előlegezné, amelyet a telepesek, megfelelő módon letérlesztenének. Sperro álnévű író ezzel fejezi be cikkét: »Zsidó tőkét erre a célra nem szabad igénybe venni. Annál kevésbé, mert hiszen a Palesztinához szükséges erőforrások ezáltal nem szabadna szenvedjenek. Annál kevésbé, mert hiszen ez a telepítés még Palesztinának is használna. Nem-e volt az ókori időkben Babylonia zsidótelepülési hely, ahol a zsidó szellemi élet virágzott és Palesztina mellett elsőrangú szerepet játszott?«

Igy ír Codanhove Celergi. Kár vitatkozni vele, mert egy szép cikket kívül, úgy sem lesz semmiféle praktikus haszna. Nem pedig azért, mert nem akarják a zsidók — és nem akarja a Népszövetség sem...

— Boris bolgár király zsidóknak adott kitüntetései. Szófta. Mussa Selusch, Bulgaria kinevezett palesztinai főkonzulja, Szóftiában kihallgatáson volt a bolgár királynál, aki hosszasan referált a zsidóság palesztinai munkájáról és az egész országépítéséről. A király kérte, hogy tolmácsolja szeretetteljes üdvözlését az országépítőknél. Egyidejűleg több kitüntetést adott át a főkonzulnak. Így többek között Dizengoffnak, Tel Aviv polgármesterének és még három bolgár származású palesztinai zsidónak átadta a Sz. Sándor-rend parancsnoki rendjelét.

— Súlyos büntetések Oroszországban anilszemita propaganda miatt. — Moszkvából jelentik: Az ukrainai Kamenev Podolskban öt munkást, akik a gyárban anilszemita propagandát üztek zsidó munkástársaik ellen, felelősségre vontak üzemelkért. A bíróság három munkást 3-3 évi börtönrre ítélte és további három évi száműzésre Szi bériába, két munkást pedig 2-2 évi börtönrre és jogainak elvesztésére. Valamennyi elítélt örök időkre elvesztette jogosultságát ahhoz, hogy munkásszervezetek tagjai legyenek. Ezer és ezer munkás hallgatta végig az ítéletet, amelyet nagy elégtelével vettek tudomásul. A gyár munkásai, ahol az eset történt, követelték a gyárvezetőség elmozdítását is, amiért hosszú időn át türték ezt a zsidóellenes propagandát.

— Ausztria zsidó lakosságának száma. A bécsi szövetségi statisztikai hivatal jelentése szerint, Ausztriában 1934 március 22-én tartott népszámlálás adatai szerint 6.112.658 katolikus él az összlakosság 90,5 százaléka. 280.333 evangélikus, 191.481 zsidó. Ez az utóbbi szám az összlakossághoz viszonyítva 2,8%-ot tesz ki. Az 1910 évi népszámlálás szerint a zsidó lakosság 194.564 lélekszámot tett ki ezen a területen, percentualizáter 1 tized százalékkal többet, mint most. Wien városában 176.034 zsidó lakik, tehát az osztrák zsidóság 91,9 százaléka lakik Bécsben, ahol a lakosság számárányát tekintve 9,4%.

— A satumarei orth. izr. hitközség kettéválás előtt. Amint már régebben többször megírtuk, Satumaren erőteljes mozgalom létezik, amely nem bírja tovább azt az irányt, amelyet a mai hitközségi vezetőség folytat és új hitközséget akar alapítani. Mostanában ez a mozgalom még jobban erősödik, annak alapján, ahogy megállapodtak a Teitelbaum Joel főrabbi installációja idején. — Ezt a megállapodást most érvényesíteni akarják és már a miniszteriumhoz, Dr Borgida Lajos újján el is küldötték a beadványt. Több mint 300 tag aláírta már a kérelmet, amely szerint ennyi tagnak joga van átvenni a hitközségi épületet és a nagytemplomot, hogy ott tovább folytassák a hitközség tevékenységét. A mai Teitelbaum pártiak pedig kivonulnak onnan. Főleg az kélt nagy elkeseredést a szolid, vallásos askenázok között, akik szeretik a békességet, hogy akármit is csinálnak, nem lehet nyugalmuk, mert — állításuk szerint — a satumarei Teitelbaum chasszidok nem tudnak el lenni veszekedés nélkül és nem is bírják azokat a horribilis terheket, amit ez a vezetés ró, a hitközség tagjaira. Minden héten folynak gyűlések és megbeszélések, amelyek azt célozzák, hogy váljanak ketté, mert így nem lehet tovább bírni, azokat az erőszakosságokat, amelyeket Teitelbaum főrabbi és hívei incedálnak. Nem írhatok, hogy idegenből odaszakadt bocherek megverjék a régi halboszokat, mert ez az erőszakosoknak úgy tetszik. A tagok nagy zömének kiválásának terve már az érés stádiumába jutott és rövid idő kérdése, hogy a miniszterium ezt jóváhagyja. Fájdalom az, hogy ami már évek óta előrelátható volt, az ország egyik legnagyobb hitközsége, a satumarei hitközség, kettévált azért, mivel egy ember és híveinek türehtelen terrorja féltelenségében nem ismer határt.

— Száraz, hámlik az arcóbre? használjon »YPÓ« jelzésű tuzsirozott »Stella« krémet, próba tégely 30 lei. Kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 7 bis.

— A csehszlovákiai Zsidó Párt nem indulhat önálló listával a választásokba. Prága. A csehszlovák parlament hosszú vita után megszavazta az új választási törvénytervezetet, amely igen kritikus helyzet elé állítja a kisebbségi pártokat, így a Zsidó Pártot is. A törvény értelmében csak azok a pártok tarthatnak igényt mandátumra, amelyek egy körletben legalább 20.000 szavazatot értek el és az országban a rájuk leadott szavazatok meghaladják legalább a 120.000-ot. A kormány törvényjavaslata eredetileg csak 50.000 szavazati minimumot írt elő, de a parlament ezt elvetette. A megszavazott törvény szerint most már a Zsidó Pártnak nem áll módjában önálló listával indulni, mert így nem nyerne a parlamentben képviseletet. Kénytelen lesz tehát valamely más párttal választási kartelet kötni, hogy a csehszlovák zsidóság ne maradjon képviselet nélkül a törvényhozó testületben. Értesülésünk szerint a Zsidó Párt még nem döntött afelől, hogy kivel köti meg a fuziót.

— Zsidó sorsok. Saarbrückenből jelentik: A Saar-vidék hitközségeinek lapja a következőket írja: »... Teljesen váratlanul ért bennünket az a szomorú sors, hogy szenvedő részesei lettünk a legintenzívebb zsidókérdésnek. Ez a probléma nagy lelki erőt követel, mert szomorú, hogy a zsidó sors elő nyitott seb lett számunkra is, nemcsak Kelet-Európában. Itt is, ahol azt hittük, meg leszünk óva tartva. A zsidó sorsot, mindenkinek önmagának kell átélni, hallomásból nem alkolhatunk magunknak fogalmat erről. Ez a mi zsidó sorsunk...«

A cluji és turdai főrabbi urak által kiadott hechszerrel ellátott garantált כשר forgács ecetkizárólag a (LÉB-féle)

„Leu” ecetgyár Rt.-nál

CLUJ, C. Maresal Foch 99 sz. — Telefon 2-71.

— kapható. —

PALESZTINA

A tel-avivi makabiada lefolyása . . .

Április 2-án, kedden megkezdődött a tel-avivi világotlmpiad. Több mint 50 000 néző jelent meg és lelkesen ünnepezték a versenyzőket. A megnyitó ünnepségek több, mint három órán át tartottak és a 28 országból érkezett versenyzők felvonultak a makabi elnöke, Lord Melcheit előtt. Az első napon a női 4x100 méteres futás bonyolított le, amelynek győztese a németországi versenyzők lettek. A lengyel foci-csapatot 2:0-ra megverték a palesztinaiak. Nagy felűnést keltett, hogy a versenyzők felvonulása meg lett tiltva a városon keresztül, mert féltek ettől, hogy a Hapoel munkásszervezetek megzavarják a menetet. A Hapoel nyilatkozatot tett közbe, amelyben kijelentik, hogy teljesen indokolatlan a félelem ettől, mert nem lett volna rendezavarás. Ez az ugynevezett proletár testvér csapat, már az első makabiadat is bojkottálta. Épen úgy, ahogy a Betar, revizionista sportszervezet sem vesz részt a makabiadon, „diszciplinaris” okokból.

A sportemberek a héber alfabetikus sorrendben vonultak fel. Az első ország Ausztria volt. Különösen feltűntek a török-balkánországbeli, amerikai és délafrikai sportolók. A „Hapoel” és „Betar” megbízottal is üdvözölték a makabiadat. Lord Melcheit válaszában reményének adott kifejezést, hogy rövidesen valamennyi sport-szervezet együtt lesz.

A makabiad esküt dr Herman Lelever olvasta fel és beszéde után háromszor visszhangozta az 50.000 fős tömeg „Am jisrael ehaj!” Az 5000 sportember szalutált és a stadion érbocára felfutott a zsidó zászló. Egyidejűleg a szabadság és béke szimbolusaként felszálltak a postagalambok, hogy hírül vigyék a makabiada megnyitását. Hallatlan örömműjongságot követte a zászló felröppenését. Lord Melcheit kijelentette, hogy együtt örvend ma mindenki, Palesztina örömműjnével. Azután félórásra eresztették egy percre a makabiada zászlóját M. Jokovitz a sportembernek emlékére, aki a megnyitás előtti napon egy arabot akart a tengerből kimenteni, de a vízbe hulladt.

A főtribünön ott ültek egymás mellett: Weizman, Sokolow, az exekutive és AC. tagjai, akik erre az alkalomra felfüggesztették jeruzsálemi tanácskozásukat. Sok kormányhivatalnok is részt vett, többek között az északi és déli kerületek vezetői. A külföldi hatalmak képviselői közül jelen voltak hivatalos díszben Amerika, Ausztria és Lengyelország konzuljai.

Április 7-én fejeződött be a második makabiada Tel-Avivban. A főkormányzó kiosztotta a díjakat. Első lett Amerika Makabi legénysége 233 pontszámmal, a második Németország zsidó sportembere, azután Ausztria és Délafrika. Csehszlovákia a hetedik helyen végzett.

Március havában mintegy 7100 zsidó bevándorló érkezett Palesztinába, ami rekordszámot jelent a palesztinai zsidó bevándorlás fejlődésében. Egyedül Haifában egy nap alatt 3200 zsidó szállott partra. A palesztinai lapok rumutatnak arra, hogy Ezra és Nehemia ideje óta nem volt ilyen erős bevándorlás Palesztinába. Hivatalos információk szerint 1935 első negyedében, illetve három hónap alatt mintegy 17 ezer zsidó vándorolt be az országba.

A zsidó Nemzeti Alap az utóbbi hónapokban újabb hatezer dunam földet szerzett Palesztinában. Az új földek részben városi telkek. Ezzel a Keren Kajem földbirtoka Palesztinában kerek 350 ezer dunamra nőtt.

A bethlehemi női fogházból kibocsájtották a még letartóztatásban levő négy asszonyt, akiket illegális határátlépésért ott fogva tartottak. Ezek az asszonyok éhségsztrájkot folytattak, de azért csak kaució ellenében bocsájtották őket szabadon.

Natániában, »Primason LTD.« néven konzervgyár alakult, amely főzelékek, gyümölcsök és halak konzerválásával fog foglalkozni. Alapítói: Lefta és Heifetz rigai származású szakemberek. Leftának Rigában is van hasonló vállalkozása SKF. néven. Megállapították, hogy a palesztinai gyümölcsök és főzelékfélék jobban konzerválhatók, mint a lettországiak. A gyárat Natániában építik és a környéken nagy termelés folyik, amelynek anyagait ott a helyszínen fogják feldolgozni. A gyár két emeletes lesz, 800 négyzetméteren.

A tel-avivi vendéglők és kávéházak 3 napig zárva voltak, válaszul arra, hogy az alkalmazottak fizetésemelési igényeit nem hajlandók teljesíteni. Nagyszámu lakosság, turisták, valamint a WIZO konferencia és Makabiának vendégei kellemetlen helyzetbe jutottak ezáltal, mivel nem állt rendelkezésükre megfelelő étkezde. A konfliktus végül egy évre szóló megállapodással ért véget.

A »Falestin« című arab lap közli, hogy az a zsidó társaság, amely telepítési koncessziót kapott Szíriában, közölte a szíriai kormánnyal, hogy hajlandó megkezdeni telepítési munkáját, ha a kormány megengedi, hogy az Alomex-területén és környékén 30-40 ezer zsidót telepítsen le és az új telepések állampolgárságot kapnak Szíriában. A társaság vállalkozott a falajjavítási és mocsártalanítási munkálatok elvégzésére is.

Néhány nap óta ismét hét zsidó fogoly van a jeruzsálemi fogházban. Ezek között vannak németek, oroszok és törökök, akik illegális módon akartak bejutni és ezért elfogták és börtöre ítélték őket. Ezek a foglyok éhségsztrájkba kezdtek és még vizet sem akarnak magukhoz venni. A kormányzat hajlandó őket szabadonbocsájtani, azonban fejenként 50 font kauciót kellene letegenek. Azonban ezt még felhozni sem tudták.

A »Falestin« arab napilap jelenti Beiruthból, hogy a Libanon vidék határőrei kilenc zsidót letartóztattak, akik át akarták lépni a palesztinai határt. A szíriai határőröknek szigorú parancs ment, amely szerint az illegális határátlépőket szigorúan tartásuk szemmel.

A Wizo világkonferencia befejezte ülését, a Wizo asszonyok tel-avivi világkonferenciája befejezést nyert. A munkaprogramot két évre megállapították és évi büdzséjét 46.781 fontban állapította meg. Elnök lett: Lady Samuel. A Palesztina Executive elnöke: Hadassa Samuel. A Wizo gyűlések, a Levante vásárcsarnok csehszlovákiai pavillonjába zajlottak le. A referátumok után — mint az már múlt számunkban közöltük — nagyobb vita indult meg és a gyűlés a legnagyobb lelkesedéssel zárult.

Nablusban és Dseninben számos arabnál fegyverek után kutattak és a házi utatás alkalmából, sok helyen találtak muniációt és fegyvereket, többek között bombákat is. A fegyverek német és francia eredetűek. Az arabokat, akiknél a fegyvereket találták, letartóztatták.

A telekeladások tilalmát Transjordániában felfüggesztették. Emir Abdullah elnökletével tartott minisztertanácsban pedig megszüntették azokat a törvényes rendelkezéseket, amelyek megtiltották Transjordániában a külföldiek birtokvételét. Ennek alapján rövidesen törvény jelenik meg, amelynek értelmében azok a földbirtokosok, akiknek 200 dunamnál nagyobb birtokuk van, az emir és miniszterelnök engedélyével eladhatják földjük egy részét. Sőt, még állami földek is eladhatók lesznek bizonyos mértékig, olyan külföldiek számára, akik ültetvényeket akarnak meghonosítani.

A tel-avivi »Haarec« erőteljes hangon követeli az Executive kibővítését. Tény az, hogy úgy Sokolov, mint Brodetsky, Ruppín és Lipsky mint executive tagok nem képviselik a baloldali politikát, de nem ellen-súlyozzák azokat a politikai és gazdasági princípiumokat sem, amelyeknek Ben Gurion vagy Locker a képviselői. Szükség van arra, hogy az executive kibővíthessék. Az executiveben képviselői kell legyenek a mezőgazdaságnak és az iparnak is, akikkel előbb meg kell állapodni a kooperáció mikéntjéről. Jó lenne, ha a baloldaliak még a kongresszus előtt felvennék ezeket a gondolatokat.

Palesztinában élénk visszhangot keltett a londoni »The Jewish Chronicle« című előkelő angol lap cikke, amelyben nély szomorúsággal állapítja meg, hogy a pártok közötti békét a Histadruth megakadályozza. Ezáltal az arabok ellenségeskedése új tápot nyer és a pártok közötti harc, nagy ártalmára van a felépítés munkájának. Többek között azt írja a lap: ha a cionista pártok egymás között nem tudnak békésen megegyezni, hogyan képzelik, hogy együttesen sikerülni fog az új jtsuvot kiépíteni.

A napokban Corrie rendőrbíró újabb négy illegális bevándorlót illett el illegális bevándorlásért. Négy közül 2 asszonyt, valamennyien csehszlovákiai illetőségűek. Az ítélet indoklásában azt mondja a bíró, hogy azért is el kellett ítélni őket, mert a csehszlovákiai zsidóság helyzete súlyosság szempontjából össze sem hasonlítható a németországi zsidóság helyzetével. Egyidejűleg Corrie bíró kilenc más bevándorlót is elítélt tiltott határátlépésért egy egy hónapi börtönre, olyanokat, akik Szíriából, Irakból és Törökországból vándoroltak be és azután kiutasították valamennyit az ország területéről. Néhányat kegyelemre is felierjesztett.

A jeruzsálemi városi tanácsban első ízben történt meg, hogy héber nyelven vezette le a tanács gyűlését Auster, zsidó alpolgármester. Március 29-én, a polgármester betegsége folytán, Auster alpolgármester elnökölt és így megnyitóját és jelentéseit héber nyelven tette meg, amelyet aztán arab nyelvre is átfordított. Évezredek óta ez az első eset, hogy a jeruzsálemi városi vezetés tárgyalást nyelve lymó don a éber nyelven left, amelyet ennél fogva történelmi precedensnek és jelentőségűnek kell tekintenünk.

STOLLWERCK

sel pesszach של פסח csokoládé az erdélyi ortodox központi iroda elnökének, WEZEL A. főrabbinak közvetlen felügyelete alatt gyártva, kapható minden fűszer- és csemegeüzletben

Stollwerck Testvérek r.-t.
Braşov

(Folytatás a 2-ik oldalról)

Max Braunt és Jacobot. Később találkoztam Mans kapitánnyal és beszélgettem vele az emigránsokról. Ő rámutatott annak a szövegének nagyságára, amelyet hazámnak tennek azzal, ha Jacobot megakadályoznók hírlapi működésének további folytatásában. Akkor kerültem össze hadseregünk nagy ellenségével és főbeicsaltam azzal, hogy utlevele már régen lejárt. Bázalbe hívtam, utiköltséget küldtem neki cikkeiért és megérkezése után azonnal bemutattam Mans kapitánynak azzal, hogy hamis utlevelekkel kereskedő ügynök. Mans nagyon jól játszotta szerepét. A vendéglőben egy órán keresztül mutatott Jacobnak különböző, kitöltetlen német, cseh utleveleket. Jacob nem gyanakodott. Este tíz órákor felszálltunk az autóba, amelyet Mans egy nappal már előkészített, azzal, hogy a kapitány lakására megyünk, ahol bélyegzőt és bélyeget tesz az utvelekre.

— Jakob az autóban szivarozott. Rövid idő múlva sikerült a határt átlépnünk. Hamarosan jeleket láttunk az úton. Két tisztviselő lóbált lámpást a levegőben, mutatván, hogy meg kell állnunk. Az autóhoz két rendőrszít közeledett: az egyik civil, a másik egyenruhás. Jacobot letartóztatták mielőtt bármiről számot vehetett volna.

Wesemann vallomásaival ellentétben a német hatóságok azt állítják, hogy Jacob Berthold a maga jószántából ment Németországba, hogy bizonyos személyekkel összeköttetésbe lépjen. Ezeket a személyeket letartóztatták. Jól informált körökben egyébként úgy értesülnek, hogy Jacob felelősségre vonására csak akkor fog sor kerülni, ha Svájcjal rendeződni fog a szöktetés miatt felmerült ellentét. Azt is állítják, hogy Németország nem fogja kivonni magát a konfliktus ügyében a döntőbíráskodás alól.

— **Eljegyzés.** Szabó Erna és Stein Herz Rastolita (Ratosnya) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **13 éves a Hapoel Hamizrachi.** A napokban ünnepli a Hapoel Hamizrachi 13 éves fennállásának jubileumát. Ezzel kapcsolatban ünnepélyes nyilatkozatot adott ki a Hapoel Hamizrachi jeruzsálemi központja, amely többek között, a következőket írja: „A Hapoel Hamizrachi a Szentföld legnagyobb vallásos zsidó munkásszervezete, amelynek jelenleg 6000 szervezett tagja van. Végcélja: A Thora-állam újjáépítése, amelyben a szociális etika teljes mértékben érvényesülni fog. Eddigi tevékenysége abban merült ki, hogy megfelelő vallásos alapon kvucák, kibucok, mosavok és város-széki telepítéseket alapított. Azonkívül szövetkezeteket, fogyasztási szervezeteket, kooperatívákat, munkás élkezdéket hívott életre és legújabbán központi pénztárat is alapít Hapoel Hamizrachi Bank elnevezéssel. Kulturális téren is szép eredményeket mutathat fel. Kurzusokat, szemináriumokat, munkásokotthonokat és számos más kulturális intézményt alapított. A Hapoel Hamizrachinak jutott az a történelmi feladat, hogy az újjáépülő zsidó állam tradicionális létalapját megteremtse. Ennek a célnak megvalósítása érdekében szüksége van a galúli zsidóság teljes mértékű támogatására.”

— **Molyirtók u. m.:** Insecticid, Globol, Mirt, Patschuli, Naftalin legolcsóbban kaphatók: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea.

— **Hitlerék egy zsidót bíztak meg a német gazdasági-bizottság bucaresti elnökségével.** Bucarest. A román német kereskedelmi-szerződés megkötése után, német kereskedelmi bizottság érkezett Romániába, hogy az egyezmény részleges végrehajtását megbeszélje. Ennek a delegációnak, amely többek között a c'earing-egyezmény megkötéséről is tárgyal, elnöke: Wohltat, aki mint zsidó, vezetőpozícióban lévő férfit és egyike a német birodalom legképzettebb szakembereinek, de régi munkatársa Schachtnek, a jelenlegi birodalmi gazdasági miniszternek is. Schachtot már több ízben felszólították nemzetiszocialista körök, hogy építse le zsidó munkatársát, de a miniszter ezt mindannyiszor visszautasította és most Wohltatot fontos bucaresti misszióval bízta meg.

— **Házasság.** Frederica Tadanier ur-leány és Rosenberg Andrei Párisban házasságot kötöttek. M. k. é. h.

— **Zsidó gyermekeket tett el láb alól egy német antiszemita kéjgyilkos.** Párisból jelentik: Mecklenburg-Schwerin és Brandenburg német tartományokban nagy izgalmat váltott az utóbbi hetekben történt öt gyermek elűnése, akiket egy idő múlva szörnyen megcsontolták, holttal találtak meg. Az utóbbi két esztendőben 17 gyermek tűnt így el. Ezek a gyermekek 8 és 12 évesek voltak. A Pariser Tagenblatt, schwerini tudósítója hosszasan foglalkozik cikkében a zsidó családok veszteségeivel. A gyermekek elűnése és meggyilkolása nagy felháborodást váltott ki. Két héttel ezelőtt eltűnt Hans Neumann tanuló, akinek szörnyen megcsontolt hulláját a város közelében lévő erdőben találták meg. Egy héttel később eltűnt a 11 éves Heinz Zimmermann. A szerencsétlen gyermek megcsontolt holttestét négy nap múlva találták meg egy utszéli árokban. Néhány nappal ezelőtt eltűnt Wittenbergből a nyolcéves Tomas Schüller azalatt az idő alatt, amíg a szülői háztól az iskoláig ment. Még aznap este megtalálták a gyermek holttestét a városi parkban. Eddig még nem akadtak rá mindegyik eltűnt gyermek hullájára. Egyeseknek talán a schwerini tők mélyén pihen a holttestük. Amint a Pariser Tageblatt tudósítója jelenti, a schwerini rendőrség letartóztatta egy Adolf Seefeld nevű 65 éves órákészítőt, akiről az a gyanu merült fel, hogy az ő lelkiismeretét terheli az utóbbi 8 gyermekgyilkosság. A lakosság azonban más gyanút táplál. Egy Max Lass nevű acél-szakos tartja az antiszemita kéjgyilkosnak. Ezt az embert 1932 januárjában négy évi börtönre ítélték, mert vérfertőzést követelt el a saját négy éves kisleányával. Hitler uralomra-jutásakor azonban szabadonbocsátották. Szabadonbocsátása után néhány nappal kezdődtek el a gyermekelűnések.

— **Fényes esküvő a vizsniczi rabbi családjában.** A maga nemében nem mindennapi fényes rabbi esküvőben volt Sighet zsidóságának az elmúlt péntek délutáni része. Hager Meir, Hager Mendel visói főrabbi fia, az ismert és közszeretetének örvendő vizsniczi rabbi unokája esküvőlt Teitelbaum Mosche Chaim bicskovi (Maramures) főrabbi leányával. Az esküvőn nemcsak Sighet, de az egész környék falvainak zsidósága is nagyszámmal képviseltette magát. A menyaszony közel rokonságban áll Sighet igen szimpatikus, ifjú főrabbi-jával: Teitelbaummal is és így Maramures valamennyi rabbija megjelent az esküvőn. A „chipe kedüsint” a vizsniczi rabbi adta. Hager vizsniczi és Teitelbaum sighetli főrabbi eme házassággal egyidejűleg egy évszázados rivális ellentétből folyó, rabbidinasztiáknak egymással ellentétét is liquidálták, ami természetes folyamánna ama békés törekvéseknek, amelyet min két főrabbi képvisel. A fiatal sighetli főrabbi, akinek népszerűsége már túl a határon is ismeretes, tudásán kívül így válik békeszeretetével a Teitelbaum dinasztia méltó fejévé. Az esküvői szertartást egy 7 napos „Sévá jamé miste” követte, amelyen a nagy-hírű szaploneai főrabbi, vejével, a károlyi főrabbi is részt vett. A peszachi ünnepeket a fiatal pár nagyapjuknál, az Oradean lakó vizsniczi főrabbinál töltik.

— **A revizionisták nem vesznek tovább részt az Actions-Comitébe és távol tartják magukat a 19-ik cionista kongresszustól.** Páris. A revizionista unió párizsi végrehajtóbizottsága megerősíti azt a hírt, hogy A. C. revizionista tagjait visszahívja A. C. ról és hogy a revizionisták nem fognak részt venni 19-ik cionista kongresszuson, mivel a revizionisták békeajánlatait tekintet nélkül elvetették. A végrehajtóbizottság kijelent továbbá, hogy április 17-re összehívott ülését Jabotinszki részvételével fog dönteni egy új, független cionista szervezet létesítése kérdésében és ezen az ülésen fogják elhatározni, hogy általános szavazást rendelnek-e el a párt tagjai között a kérdés eldöntésére. — Jabotinszki Newyorkból elutazott Párisba. Elutazása előtt kijelentette a sajtónak, hogy „a jeruzsálemi A. C. ülés kimenetele után a revizionisták nem vehetnek már részt a 19-ik cionista kongresszuson. Hajlandók azonban alávetni ma-

gukat a fegyelemnek, ha a főbbi pártok elhatározzák egy egységes és elhatározó politikai offenzíva megindítását Transzjordánia kopuinak zsidó telepítés céljaira való megnyitása, egy agrárreform keresztülvitele és a palesztinai termékeknek biztos és széleskörű védelme érdekében. Ha ezeket a feltételeket teljesítik, úgy a cionizmus újra egységes lesz, ha nem, a revizionisták folytatólag fogják petíció mozgalmukat és nem fognak tudomást venni a kongresszusról. Ez azt jelenti, hogy a kongresszus nem képviseli többé az egész cionista mozgalmat.”

— **Hajkorpa, hajhullás elleni biztos és gyors hatású essentia kapható: Farkas István »Apolló« Drogueriájában. Oradea, ára 50 lei.**

— **Horst Wessel új áldozatai.** Április 10-én újabb két embert fejeztek le Berlinben, a hírhedt Horst Wessel miatt. Horst Wessel, mint Hitler egyik híve, annak idején véres verekedések közben egy kocsmában meghalt. Ő volt az, aki megírta a nácik himnuszát, amelynek egyik sora így szól: „Wenns Judenblut beim Messer spritzt, dann gehts, noch mal so gut”. Különböző egy izgága erőszakos ifjú volt, akit bebizonyíthatólag egy közönséges uccalány tartott ki. Annak idején, amikor a gyilkosság történt, a valódi tetteseket, még a weimari rezsim eltűnt többéves fogságra. Ez azonban nem volt elég. Amikor Hitler uralomra jött még újabb áldozatokat kerestek. Így találták meg Sally Epstein és Hans Zieglert. Sally Epsteinra, a legutóbbi tárgyaláson is csak annyi szerepet tudtak bizonyítani, hogy nála lakott Horst Wessel és a gyilkosság idején, a kocsmá előtti térségen állott, a többi kíváncsian bámészkodó között. Sally Epstein, ez a szerencsétlen zsidó festő, ártatlan volt, de kellett vére, a göbbelsi Horst Wessel propagandának. Most le is fejezték. Mint a hivatalos jelentés mondja: Hitler, a Führer nem találta méltónak arra, hogy megkegyelmezzon neki és szerencsétlen társának. Ő is azon sok ezer áldozat közé került, akiknek kioltott vérét a jövő megbosszulja majd, a hilleri uralmon.

— **Bucurestiben zsidóellenes kilengések voltak az elmúlt héten,** amelyek napról napra megismétlődtek mindig más és más helyen, dacára annak, hogy a rendőrség minden esetben a legerélyesebb beavatkozási módszereket alkalmazta. Az antiszemita heccetek az egyetem orvosi fakultásából indultak ki, ahol a „numerus valachikus” propaganda érlelte meg gyümölcsét a diákság egyrészeinek fogékony lelkében, ami végül is uccai demonstrációkká fajult, a hozzájuk csatlakozott más uccai ácsorgókkal. Ugy az országos Zsidó Párt, mint az U. E. R. erőteljes beadvánnyal fordult Tatarescu miniszterelnökhöz, amelyben tekintettel a különböző antiszemita szervezetek és sajtóorganumok által a zsidóság ellen teremtett feszült hangulatra, megfelelő védelmet és szankciókat kérnek. Remélik, hogy a miniszterelnök — az állam magasabb érdekeire tekintettel is — mindent el fog követni, hogy az indokolatlan és az ország konszolidációjának nagy károkat okozó kilengések a békében dolgozó polgárok nyugalma tovább ne zavarják.

— **TOGAL használ, anélkül, hogy ártana.** Véleményem a Togalról az, hogy a Togal használ anélkül, hogy ártana. Gyakori heves fejfájásban szenvedek. Különböző szereket használtam, melyek enyhülést hoztak ugyan, de ugyanakkor vagy a gyomorra, vagy a szívre kellemetlen befolyással voltak. A Togal mesés! Röglön megszűnnek a leghévesebb fejfájások, anélkül, hogy kellemetlen mellékhatásai volnának. Csillag Mariska Timșoara. — A Togal gyors és biztos hatású gyógyszer rheuma, köszvény, idegszába és háttzomfájdalmak, álmatlanság, spanyolnátha és hüléses betegségek ellen Togal kiválasztja a hügysavat, bakteriumölő tehát a bajt gyökerében támadja meg.

Cérnazoknik, hatszorosan erősítve: 4 pár Lei: 100 — Gross Ferencz harisnyagyárában, Brassó Kapu-u. 38.

— **Férjhez adnám leányomat, egy jó egzisztenciájú 30 éven felüli fiatalemberhez, 80.000 ck. hozománnyal. Ajánlatok »Szombat-tartó« jellegre, a kiadóba.**

RÖVID HIREK

VARSÓ. A Miedzyrzec-i temetőt vandál kezek megrongálták. Azt a mauzóleumot, amelyben a két nagy gaon, rabbi Iszael Isseri és fia Rabbi Nachman David Spiro nyugszanak, feltörték a vandál kezek és ott mindent összelörttek. Rabbi Motel Friedmannak, a híres nagy tudónak a sírját is feldúlák és sírkövét összezúzózták. — Lengyelországban törvény jelent meg, amely szerint a hitközségek a jövedelmi adók 50 százaléknál több hitközségi adót nem szedhetnek. Ez új törvény által a rabbik és a hitközségi alkalmazottak nyugdíjviszonyait is rendezést nyernek. — A „Zentoss” nevű lengyelországi zsidó szervezet, amely árva-otthonokat tart fenn és gyermekmenhelyeket, kiküldötte két megbízottját, A. Goldint és L. Neustadtot Palesztinába, azzai a céllal, hogy ott tanulmányozzák annak lehetőségét, hogy a Zentoss árvaottházaiból, tanult ifjakat kivigyenek oda az árvaottházákba. — A variói filharmonikusok nagytermében Andrzej Strug híres lengyel író előadást tartott palesztinai utibenyomásairól. Beszédének lényege az, hogy minden tisztességes embernek minden erővel támogatni kell Palesztina újja építését. (Strug, a lengyel Akadémia tagja az 1905. évi lengyel szabadságharc egyik vezére, vezetője a lengyel íróknak).

PRÁGA. A híres wittkovitzl vasművek (Csehszlovákia) nagyobb rendelést kapok Palesztinából vízvezetési csövekre. Azonkívül kutatókat is végeznek a wittkovitzl művek, Palesztinában, eddig 18 kutató furta 2000 méter mélységben. A munkálatokat 30 munkást és 10 munkavezetővel végezteti a gyár, akiket külön erre a célra vittek Palesztinába.

JERUZSÁLEM. Shertok és Ben Gurion, a napokban tárgyalásokat folytatott Wauchope főkörmányzóval újabb certifikátok kizsálgatása ügyében. — A „Me'raat el Shark” című arab újság azt a hírt közli, hogy Emir Abdullah transzjordániai emir londoni utazása főleg azért történik mert rákarja birni az angol kormányt, hogy Transzjordániát kapcsolja össze Palesztinával. A lap szerint az, hogy az emir az angol király 25 esztendősi koronázási jubileumára utazik Londonba, csak melléke, mert az előbbi célja utjának lényege. — Hai Amin el Hussein jeruzsálemi főmúlti összehívta a sejkákat Jeruzsálembe, ahol meg is jelentek a sejkák száza és ezen a konferencián esküvel fogadták meg, hogy nem adnak el többé földet zsidóknak. — Dzinin arab város megállapodott a Palesztina Electric Corporationnal, amely szerint a vállalat árammal látja el a várost. Ugyanígy tárgyalások folynak Nablus várossal is. — A palesztinai kormány jelentése szerint az időjárás oly kedvező, hogy Palesztinában egy rendkívül bő termésre van kilátás. — Jeruzsálemből jelentik, hogy a 19-ik világkongresszust valószínűleg augusztus 20-ára hívják egybe az AC megállapítása szerint. A kongresszus helyét még nem állapították meg, erre valószínűleg a hét végén kerül sor. — Jeruzsálemben nagy fellárást keltett a „Hspoel”-nak és a „Noar Erec Izrael Hoavdoh” ama intézkedése, amely szerint a peszachi félhárszékre nagy sportversenyt rendeznek Tel Avivban. Tekintettel arra, hogy ezek a munkásszervezetek a makabiadon nem vettek részt, úgy tekintik az egészet, mint egy erőteljes provokációt a palesztinai munkásság részéről. — Az egyiptomi sportunió elfogadta a makabiadra való meghívást, Kildótek a makabiadra könnyű atlétikához szükséges versenyzőket, egy uszóversenyzőkből álló team-et és teniszversenyzőket. A sportunió elnöke Fahmi Neissa bey, mint bíró működött a makabiadon. Ugyancsak bíróként szerepelt W. Fitzpatrick bey, alezredes, Alexandria rendőrprefektusa is.

SZALONIKI. A görög katonai halóságok felszólították azokat az irreguláris csapatokat, amelyek nagyrészt antisemiták, hogy szonnal eszeljanak fel, mert különben a törvény erejével fogják őket feloszlatni. — Csaldaris görög miniszterelnöki, a forradalmi harcok sikeres levetése alkalmából Szaloniki zsidósága üdvözölte, amire dr. Zwi Koretz főrabbi a következőképpen válaszolt: „Köszönöm mindnyájuknak üdvözlését és köszönöm hazafias magatartásukat.”

BELGRÁD. A jugoszláviai Lloyd hajózási társaság elhatározta, hogy május hó végétől kezdődőleg rendszeres hajózárat indít Palesztina és Jugoszlávia között. Az a célra kijelölt gőzös a „Krajinja Olga” 14.500 tonna űrtartalma és Jugoszlávia második legnagyobb személyszállító hajója.

LONDON. Egy zsidó újságíró megkérdezte Lord Eden főpécsetört, hogy amikor Berlinben Sir John Simonnal és Hitlerrel tárgyalt, akkor érintették-e a zsidókérdést. Eden erre azt válaszolta, hogy különbözős nem tárgyaltunk róla, csak érintették a tárgyalások folyamán.

NEW YORK. A Pan Aryan Alliance amerikai társaság, amelynek központja Berlinben van, a Cion bülcsőinek jegyzőkönyvének terjesztésével foglalkozik Amerikában. A kormány vizsgálatot rendelt el a társaság ellen és kivizsgálják működését. — Az amerikai egyetemek elhatározták, hogy egyöntetűen április 14-én fogják mindenütt a Maimonides ünnepeket megtartani.

BÉCS. A bécsi kereskedők kórházában néhány nappal ezelőtt feszületeket aggtak fel, dacára annak, hogy a bécsi kereskedők kezdeményezésére 1909-ben az ismerj zsidó filantrop Pollák von Parnegg alapította. A többi adakozók és alapítók is tulajomó részben zsidók voltak. A bécsi kereskedők nagyrésze zsidó és az ő önzellenségüknek köszönhető nagyrészt, hogy ez a kórház fennáll. Igénybe is jórészt zsidó kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak veszik és ezért körükben nagy fellárást keltett az új intézkedés.

SZERKESZTŐI ÜZENET

a denúciálással fenyegető zentai szefárd hitközségi vezetőségnek

Önök egy hitközségi pecséttel ellátott levelet írtak, ami — úgy véljük — az Önök hitközségi tagjainak sem jódheti nézetét. Lesz alkalmunk erre külön levélben is válaszolni, ami azonban a nyilvánosságra tartozik belőle, a következő: Önök, legalább levélük szerint, tántoríthatatlan hívei Teitelbaum Joél satumarei főrabbinak. Ez valóban tiszteletreméltó álláspont és nekünk sohasem fog eszünkbe jutni, hogy ezért hibáztassuk Önöket. Elvégre mindenki a maga meggyőződése szerint idvezül. Viszont engedjék meg nekünk, hogy amiért mi nyitott szemmel látjuk miként kotyvasztják itt a boszorkánykonyhában azt a mérget, amely a zsidó közéletet állandóan nyugtalanítja és testvérharc színterévé teszi; igen, mi, e lap köré tömörült sokszerenyi zsidó nem látunk semmi okot arra, hogy hosszannázzunk, sarruin csókoljuk és imádjuk a satumarei főrabbit. Mi lehetőleg nélküle akarjuk földi és túlvilági üdvösségünket megszerezni és ezért kritizálni merjük őt. És Önök, erre a jogos kritikára fel azt írják nekünk, kurtán-jurcsán: ha nem szüntetjük meg ezt a kritikai hangot, akkor gondoskodni fognak arról, hogy a beográdi kormány, amely amugy sem szereti a magyarnyelvű lapokat (ezt írják Önök), tiltsa ki a „Népkürt” Jugoszlávia területéről. Szégyeljük magunkat, hogy egy hitközségi pecséttel ellátott levélben ilyesmi nyilvánogót láthatott.

Tudják-e Önök, hogy mit jelent az a szó: meszire? És tudják-e, hogy »egy moszerert micveh agyonütni Jom-Kippur napján is?« Hiszen, ha az Önök elvét elfogadják a közéletben, akkor lehetne egy reformhitközség is panasszal, ha nem írjuk a sechitájára, hogy kóser — betiltat bennünket. Hiszen így meglehetne szarolni bennünket azzal is, ha nem adunk le Teitelbaum imádó cikket, akkor is a kormányhoz mennek, holmi kitiltás ügyében. Uram Teremtőm, mi lesz velünk zsidókkal, ha elfogadjuk azt az elvet, hogy egy zsidó lap nem írhat kritikát egy valakiről, amiért annak ténykedése nem tetszik, mert ha ir, akkor a kormányokhoz szaladnak majd kitiltás végett! Hova jutnánk, ha például valakinek eszébe jutna itt Romániában és azt mondaná, hogy minek tanul zentai bocher a satumarei jesivában és jelmenna a minisztériumhoz, hogy innen kitiltassa őket? Miesoda mentalitás ez, miesoda fékevesztett immoralitásra vezetne ez, ha egy rabbi nem tetszik egy elterjedt zsidó orgánumnak, akkor denúciálással fenyegetjük meg a rabbi híveit. Hát odajutottunk már, hogy az államhatalmat akarják eszközül felhasználni arra a célra, hogy egy rabbi tekintélyét növeljék és félrevezetett híveinek számát növeljék? Hát odajutottunk már, hogy egy Teitelbaum Joél főrabbi tekintélyét csak kitiltott vagy betiltott lapok hulláján keresztül lehet csak megóvni? Szép tekintély lehet az, amely ilyen segítséget kénytelen igénybevenni. De különben is, ehhez erről a részről és ilyen eszközökhöz hozzá vagyunk szokva (Lásd Satumare, Carei, Chust, Szerenes stb.) Ugyanennek a főrabbinak érdéyi hívei is fenyegetőztek azzal, hogy be tiltatnak bennünket államhatalmi szóval. Megszokhatjuk már, hogyha a satumarei „caddik” híveinek érdekel úgy kívánják, akkor bármilyen áldozatba is kerüljön az, bármennyire zsidótlun is legyen, hatósági beavatkozást vesznek igénybe és egyáltalán nincsennek tekintettel arra a „chillul hasémre”, amelyet elkövetnek.

Lapunkat, ezt bátran állítjuk, szeretik nemesak Romániában, nemesak Csehszlovákiában és Jugoszláviában, hanem mindenütt, ahol magyarnyelvű zsidók élnek. Szeretik ott Önöknél is, mert mindenről bőven tájékoztat, jó a hírszolgálat, mindent megfelelően glosszál és a rohanó élet pulzusán tartja állandóan kezét. Szeretik lapunkat, mert megalkuvást nem ismerő igazságokat

ir öntudatosan és harcias, mégha önmaga érdekeit is veszélyeztetli, mert a megalkuvás nem lehet egy zsidó orgánom célja és életeleme. Nem hagytuk magunkat soha senkitől terrorizálni. Önöknek joguk van nem szeretni lapunkat, amiért az bizonyos személy, illetőleg elv ellen harcol, de denúciálással fenyegetőzni ezért: ez nem méltó eljárás egy zsidóhoz, pláne nem egy hitközségi vezetőséghez és nem egy olyan „caddik” híveihez, mint amilyen a satumarei főrabbi.

Pusztulásra kellene itélve legyen egész zsidó életünk, ha már ott tartanánk, hogy ilyen „feljelentésekkel” lehetne megoldani belső problémákat és kérdéseket. Mi mindenkor hű szolgálói vagyunk, voltunk és leszünk az általános zsidó érdekeknek. Mi a jugoszláviai zsidósággal ápolat kapcsolatunkat fenn akarjuk tartani, mert egy nagyszerű toleráns nép közepette élő zsidó testvérekről van szó. De ha ebben Önök megakarnának akadályozni bennünket, úgy természetesen mi is védekezni fogunk és tudunk is, mert ebben az igazságos küzdelemben a jugoszláviai zsidóságot egységesen magunk mellett tudjuk.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KISZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A sanyaruság kenyere

A peszachi haggada egyik helyét így világította meg a dubnoi maggid.

Az egyes haggadákban a következő két eltérő szöveget lehet találni: „Ez a sanyaruság kenyere” és „ilyen a sanyaruság kenyere”. Melyik olvasási mód a helyes?

Megvilágítja a következő példázat:

Egy szegény embernek, ki tengődve élt a családjával, egyik üzlete igen jól beült. Egyszerre vagy nos lett és nagyuri életet élt. De azért nem bizakodott el. Minden évben, mikor a szerencsése évfordulója eljött, felvette régi rongyos guajáját, összegyűjtötte családját, elmondta nekik gazdagsága történetét és arrántette őket: ne bízzák el magukat és hálálkodjanak Istennek szerencsésükért. Ezután nyomban gazdagon megajándékolta feleségét és gyermekeit. A gyermekek és az asszony ily módon mindig epedve várták azt a napot, melyen az apa rongyos ruháiban megjelenik...

De a szerencse álaok és forgandó! Az üzletiek járása megromlott a szép házat el kellett adni, elűnt a megzokott szép ékszer, a finom butorok — nem maradt meg egyéb, mint a régi ruhák, melyeket újra fel kellett venni. Mitör a gyerekek így meglátták az apjukat, ismét megörültek és várták a szép ajándékokat.

Az apa azonban így szólt:

— Ma hiába örültök! Régebben azért diltöttem fel így, hogy megmutassam nektek: milyen rossz volt azelőtt a sorsom. Régebben így szóltam: ime, azelőtt ilyen ruhában kellet járnom. Most azonban így szólok: ma újra ilyen ruhát kell hordanom, mert tönkrementem.

Ez a példázat — fejezte be a maggid — rávilágít a haggada kétféle olvasási módjára. Jo időben így olvassunk: ime, ilyen a nyomoruság kenyere. Rossz időben azonban azt mondjuk: ime, ez a nyomoruság kenyere...

Magannak mondom

Rabbi Jehuda, Satmar egykori rabbija nagy szerénységben és Izrael iránti szeretetében nem szokott korholó beszédekkel tartani. Eyszer mégis, bünbáló napok előtt, feddő prédikációba fogott. De hirtelen félbeszakította önmagát és így szólt:

— Ne gondoljátok, hogy ez a sok korholás nektek szól, testvéreim. En mindezt csak magannak mondom önmagamról. De mert tudom, hogy ti sem vagytok jobbak nálamnál, hát hűgösen mondom, hogy ti is halljátok...

Miért nem törődnek bele?

A prágai Rabbi Jonathántól kérdezték: Mi az oka annak, hogy ha valaki valami rituális kérdéssel fordul a rabbihoz és az feleslegesen mondja, a fél könnyen beletörődik a döntésbe, még ha száz forint vesztesége is van ezáltal, ellenben ha van valaki, aki pörös ügyben megy a rabbihoz és az ellene dönt, még ha csak kélységről is van szó ellenszegül és veszekedik, perlekedik.

— A dolog nagyon egyszerű — felelt Rabbi Jonathán. — Rituális kérdésekben az illetőnek kára van és másnak nincs belőle haszna. Ellenben pörös ügyben, az ő vesztesége a másiknak a nyereséget jelenti és ebbe az utóbbiba nem bír beletörődni.

A hazai koldus

Egy koldus betér a zsidó utcai kereskedésbe. — Hová való maga? kérdi a tulajdonos. — Hiszen én helybe! vagyok, mondja önrzetiesen az ajrác. — Áldva legyen az örökkévaló, hogy már végre egy helyi chnoreri is láthatunk és nemesak folyton az ideg-réből jöttetel.